

Horatius : treurspel

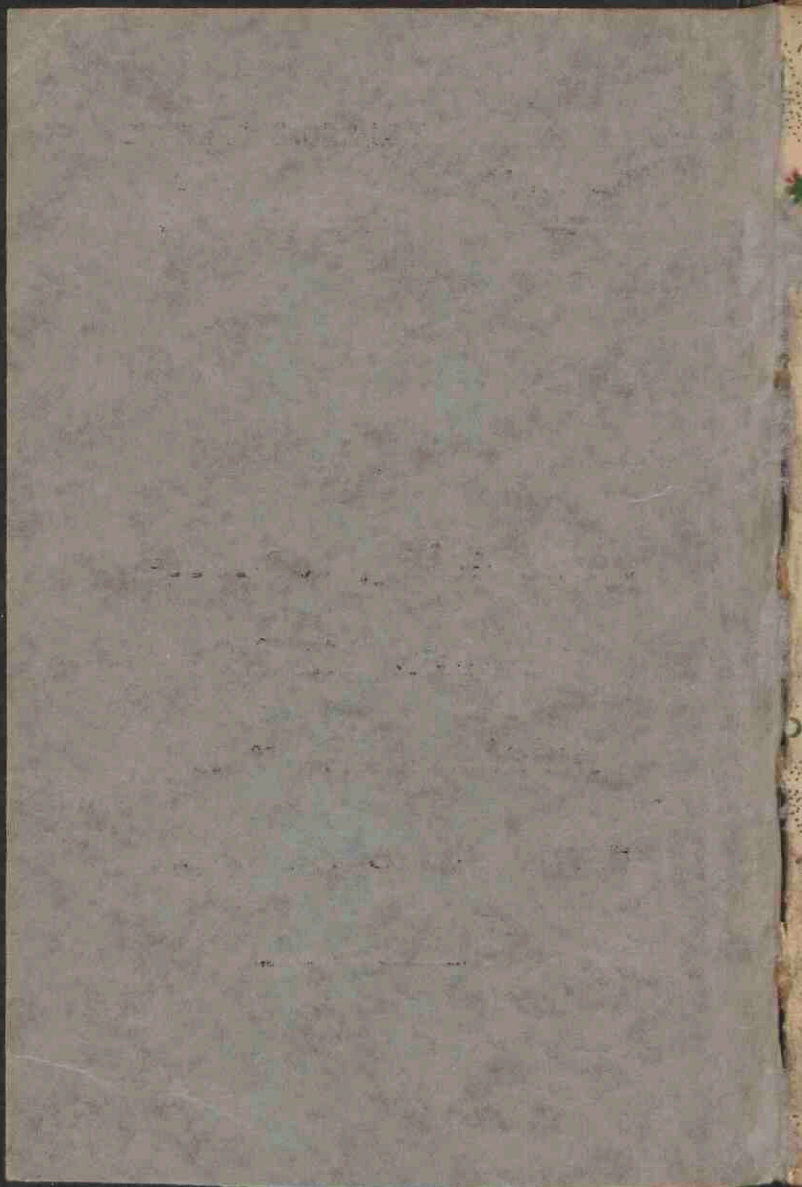
<https://hdl.handle.net/1874/372248>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

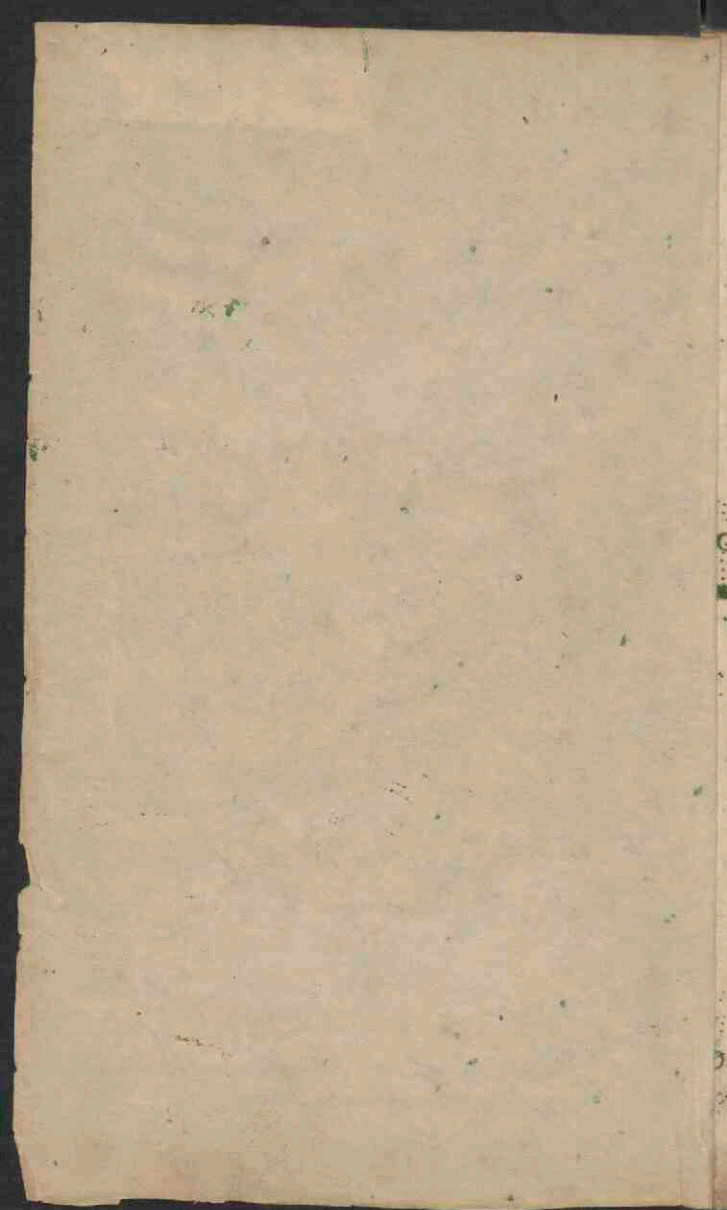
**Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
Prof. Dr. J. te WINKEL**

No. 912^A

Dr. J. te Winkel
M 3470

91202
H O R A T I U S ,

T R E U R S P E L .

BIBLIOTHEEK
NOORD-BRABAND.

Het Fransche van den Heere P. CORNEILLE
op nieuws gevolgd.

(D. G. de Visser)

T E A M S T E L D A M ,

By IZAAK DUIM, Boekverkooper op den hoek van
den Voorburgwal en Stilsteeeg, 1753.

Met Privilegie.

THE GREAT HALL

THE GREAT HALL

THE GREAT HALL

THE GREAT HALL

THE GREAT HALL

THE GREAT HALL

THE GREAT HALL

COPYE VAN DE PRIVILEGIE.

DE Staten van Holland en Westvrieland doen te weten : also Ons te kennen is gegeven by de Regenten van het Weesen- Oude Mannenhuis der Stad Amsterdam , en in die qualiteyten te samen Eygenaars, mitsgaders Regenten van den Schouwburg aldaar , dat zy Supplianten eenige Jaaren hadden gejoüiffeert van 't Octroy of Privilegie by hen van Ons op den 27. May 1728. geobtineert, waar by Wy aan hun Supplianten goedgunstelyk hadden geacordeert, en geoctroyeert, om, geduurende den tyd van vyftien doen eerst agter een volgende Jaaren, de Werken, die ten dienste van het Toneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebragt, en ten Toneele gevoert zouden mogen werden, alleen te mogen drukken, doen drukken, uitgeeven ende verkoopen, en bevonden dat de Jaaren, by 't voorsz. Octroy of Privilegie genoemt, op den 27. May 1743. stonden te expireeren, en dewyle zy Supplianten ten meesten dienste van den Schouwburg, waar van hunner respectieve Godshuizen onder andere mede moeten worden gesustenteert, de voorgenoemde Werken, zoo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, die reets gedrukt, en ten Toneele gevoert waren, of in toekomende gedrukt, en ten Toneele gevoert zoude mogen werden, gaerne alleen, gelyk voorheen, zouden blyven drukken, doen drukken, uitgeeven en verkopen, ten einde dezelve Werken, door het nadrukken van andere, haar luister, soo in taal, als in spelkonst, niet mogten komen te verliezen: en dewyle sulx haar Supplianten na de expiratie van 't bovengemelte Octroy, niet gepermitteert was, zoo keerden zy Supplianten haar tot Ons, teverentelyk verzoekende, dat Wy aan hun Supplianten in qualiteyten voorsz. geliefden te verleenen prolongatie van het voorsz. Octroy of Privilegie, om de voorsz. Werken, zoo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, reets gemaakt, en ten Toneele gevoert, of als nog in het licht te brengen, en ten Toneele te voeren, den tyd van Vyftien eerstkomende, en agtereenvolgende Jaaren, alleen te mogen drukken, en Verkoopen, of te doen drukken, en verkopen, met verbod aan alle andere op seekere hooge Peene by Ons daar regens te Statueeren, SOO IS 't, dat Wy, de Saake, ende 't voorsz. verzoek overgemerkt hebbende, ende geneegen weezende ter bede van de Supplianten uyt Onze regte wetenschap, Souveraine Magt ende Authoriteyt, deselve Supplianten geconsenteert, geacordeert, en geoctroyeert hebben, contenteeren, accordeeren, en octroyeeren hen by dezen, dat Zy, geduurende den tyd van Vyftien eerst Agtereenvolgende Jaaren, de voorsz. Werken, die ten dienste van het Toneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebragt, en ten Toneele gevoert zouden mogen werden, in dier voegen, als sulx by de Supplianten is verzogt, en hier vooren uytgedrukt staat, binnen den voorsz. Onzen Landen alleen zullen mogen Drucken, doen Drucken, uitgeeven ende verkopen, verbiedende daaromme alle ende eenen ygelyken dezelve Werken, in 't geheel, ofte ten deele te Drucken, naar te Drukken, te doen Naardrukken, te Verhandelen, of te Verkoopen, ofte elders Naargedrukt binnen den selven Onzen Landen te brengen, uyt te geven, of te Verhandelen en Verkopen, op Verbeurte van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde of verkogte Exemplaren, ende een boete van drie duysend guldens daar en boven te verbeuren, te

Appliceeren een derde part voor den Officier, die de Calange doen
zal, een derde part voor den Armen der plaatzen daar het Casus voor
vallen zal, ende het restteerende derde part voor de Supplianten, en-
de dit 't elkens zoo meenigmaal, als dezelve zullen werden agter-
haalt, alles in dien verstande, dat Wy de Supplianten met dezen on-
zen Oetroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van hun-
ne schade door het Nadrukken van de voorsz. Werken, daar door in
geenigen deele verstaan, den innehouden van dien te autoriseeren,
ofte te Advouieren, ende veel min dezelve onder onze protectie, en-
de bescherminge, eenig meerder Credit, aanzien ofte reputatie te
geeven, nemaar de Supplianten in cas daar inne iets onbehoorlyks
zoude influieren, alle het zelve tot hunne Lasten zullen gehouden
weezen te verantwoorden, tot dien eynde wel Expresselyk begeren-
de, dat by aldien zy dezen onzen Oetroye voor dezelve Werken zul-
len willen stellen, daar van geene geabbrevieerde ofte gecontraheer-
de mentie zullen mogen maken, nemaar gehouden wezen, het
zelve Oetroy in 't geheel; en zonder eenige ommiffie daar voor te
drucken, of te doen drucken, ende dat zy gehouden zullen zyn,
een Exemplaar van de voorsz. Werken, op Groot Papier, gebonden
en wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheek van onze Uni-
versiteyt te Leyden, binnen den tyd van zes weeken, na dat zy
Supplianten dezelve Werken zullen hebben beginnen uyt te gee-
ven, op een boete van zes hondert guldens, na expiratie der voorsz.
zes Weeken, by de Supplianten te verbeuren ten behoeve van de
Nederduytsche Armen van de plaats alwaar de Supplianten wo-
nen; voorts op peene van met 'er daad versteeken te zyn van het
effect van dezen Oetroye. Dat ook de supplianten, schoon by
het ingaan van dit Oetroy een Exemplaar geleverd hebbende aan
de voorsz. Onse Bibliotheek, by zoo verre zy gedurende den
tyd van dit Oetroy deselve Werken zouden willen herdrukken
met eenige Observatiën, Noten, Veranderingen, Correctiën, Ver-
meerderingen of anders, hoe genaamt, of ook in een ander for-
maat, gehouden zullen zyn wederom een ander Exemplaar van
dezelve Werken, geconditioneert als voren, te brengen in de voorsz.
Bibliotheek, binnen deselve tyd, en op de boete en penaliteyt, als
voren. Ende ten eynde de Supplianten desen onsen Consente en-
de Oetroye mogen genieten als naar behooren, lasten wy allen en-
de een yegelyk, die 't aangaan mag, dat zy de Supplianten van
den inhoud van dezen doen, laten, ende gedogen, rustelyk, vrede-
lyk, ende volkomenlyk genieten ende gebruyken, cesserende
alle belet ter contrarie Gegeven in den Hage, onder onzen Groo-
ren Zegele hier aan doen hangen op den zesden December,
in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmakers duysend zevenhonderd
tweeënveertig.

J. H. V. Wassenaar.

Onder stond, ter Ordonnantie van de Staten, was gerekent
 WILLEM BUYS.

Lager stond,

Aan de Supplianten zyn, nevens dit Oetroy, ter hand gestelt by
 Extract Authentique, haar Ed. Gr. Mog. Resolutien van den 28. Juny,
 1715, en 30. April, 1728, ten einde om zig daar na te reguleeren.

De Regenten van het Wees- en Oude Mannenhuis hebben, in hun-
 ne voorsz. qualiteit, het recht van deze Privilegis, alleen voor den
 tegenwoordigen druk, van HORATIUS, *Trennspeel*, vergunt aan
 Izaak Duim.

In Amsteldam den 10. December 1752.

B E.

B E R I C H T.

*W*einig heb ik den gunstigen Lezer, by de aanbieding deezer nieuwe Navolging van des grooten *Corneilles Horatius*, te berichten. Geen na-yver, om den roem van anderen te benadeelen, noch verbeelding, dat ik daartoe het vermogen zoude bezitten, spoorde my aan tot deeze onderneeming; en men verwachtte daarom ook niet dat ik hier van de vorige vertaalingen, die 'er van dit Tooneelstuk zyn, veel zeggen zal. Het zy genoeg te melden, dat men die vertaaling, welke onder de *Privilegie des Amsteldamschen Schouwburgs* behoort, reeds voor eenen geruimen tyd te wydloopig en onvoldoende oordeelde, om met verwachting van eenen goeden uitflag den Volke vertoond te worden. Het geene my bewoog, uit een byzondere achting voor dit verheven, en nietmin bartroerend dan krachtig redeneerend Treurspel, deszelfs vertolking en beryming op nieuws te onderneemen; en myn yver, ik beken het, was daartoe zo groot, dat die my de moeielykheid van het werk, en de geringheid myner vermogens, deed verby zien.

Van het een en 't ander ben ik echter naderhand volkomen overtuigd geworden, en daarom heb ik verscheiden jaaren na de voltooiing deezer navolginge, dezelve onder my gehouden en geschroomd aan ieders oordeelte onderwerpen; gelukkig mischien, indien ik altoos by die gevoelens gebleeven ware! maar eindelyk heeft het myne drift, om dit onderwerp weder ten Tooneele gevoerd te zien, overgehaald op de geringe gedachten, die ik van mynen eigen arbeid voede.

B E R I C H T.

Ik heb my in de behandeling van dit stuk bepaald tot het zelfde getal vaerzen, als het oorspronkelyk Fransche, (waar door deze navolginge eenige honderd regels korter dan de vorige bevonden zal worden,) en daarin, voor zo veel my mogelyk was, de meening myns beroemden Voorgangers uitgedrukt, zonder ergens eenige merkelyke verandering gemaakt te hebben, als alleen in het laatste Tooneel des derden Bedryfs, alwaar de oude Horatius, zich uitlaatende in felle gramschap over de vlucht zyns zoons, en daarop gevraagd wordende, wat hy begeerde dat die zoon tegen drie zoude verrichten, niet alleen dat kort en krachtig antwoord geeft, het welk de schrandere Boileau, in de voorrede zyner vertaaling van Longinus, als een uitmuntend voorbeeld van waare verbevenheid aanhaalt:

Qu'il mourut,

maar daar by noch voegt,

Ou qu'un beau desespoir alors le secourut.

Welk laatste vaers, naar het eenpaarig gevoelen der grootste Meesters in de kunst, de kracht van het halve eerste (in zyne kortheid alles bebelzende) door een omstandiger uitbreiding verzwakt, en deszelfs luister vermindert; waarom ik de vryheid gebruikt hebbe dit geheele vaers achterwege te laten; tot welk besluit ik my onlangs noch meer vond overgehaald, door het leezen van het ontwerp eener verhandeling over het Treurspel, door den beroemden Auteur des Franschen Telemachus, gevonden

B E R I C H T.

den wordende in les *Reflections Historiques & Critiques sur les differens Theatres de l'Europe*, te *Amsteldam* op kosten van de *Compagnie* in den *Jaare 1740*. gedrukt, waarin dit aangebaalde vaers aan de gedwongenheid van het rym word toegeschreeven.

Voor het overige verzoek ik den *Lezer* zich te willen erinneren, dat aan dit werk alleen besteed zyn zulke tyden, waarin noodzakelyker bezigheden eenige uitspanning toelieten; en dat, gelyk ik, uit enkele liefhebbery arbeidende, aan de eene zyde geenen roem begeere voor het geene waarin ik wel geslaagd mogt hebben, men my aan den anderen kant daarentegen geen verschooning voor de begaane mislagen behoord te weigeren.

D R U K F E I L E N.

<i>Bladz.</i>	<i>17,</i>	<i>Reg.</i>	<i>6,</i>	<i>staat ontmenst.</i>	<i>Lees ontmenscht.</i>
—	27,	—	6,	— heetten	— heeten
—	39,	—	9,	— 't ook mog'	— 't ook moog'
—	42,	—	11,	— zal hen	— zal hem

PERSONAADJEN.

TULLUS HOSTILIUS, Koning van Rome.

De oude HORATIUS, Romeinsch Ridder.

HORATIUS, zyn Zoon.

CURIATIUS, Albaansch Edelman, verloofd aan
Camilla.

SABINA, Echtgenoot van Horatius, Zuster van
Curiatius.

CAMILLA, Zuster van Horatius.

VALERIUS, Romeinsch Overste, verliefd op Ca-
milla.

JULIA, Romeinsche Edele Juffer, Vriendinne van
Sabina en Camilla.

FLAVIAAN, Bevelhebber in het Leger van Alba.

PROCLUS, Romeinsch Soldaat.

GEVOLG van Horatius.

LYFWACHTEN.

Het Tooneel verbeeld een Vertrek in het Huis van
den ouden Horatius, te ROME.

H O R A T I U S,

T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

SABINA, JULIA.

SABINA.

GEdoog myne ongeneugt, en keur myn zwakheid goed,
 Ze is veel te wettig in deez' droeven tegenspoed.
 Op 't ystyk dreigen van zo woedende onweêrvlaagen,
 Betoont de grootste moed zich billyk neêrgeflagen,
 En de onverzaagdfte geest, die allen ramp veracht,
 Zou hier gewis zyn deugd aan 't wanklen zien gebragt.
 Maar schoon dit wreed verdriet den mynen hebb' be-
 woogen,

De ontroering van myn hart vermag niets op myne
 oogen,

En, onder 't droef gezucht, dat tot den hemel gaat,
 Blyft myn standvastigheid noch heerschen in 't gelaat.
 Zo 't niet heldhaftig is, dus 't leed der ziel te dooven,
 Het gaat nochtans de kracht van eene vrouw te boven.
 Een vrouw doet reeds genoeg haar moedige inborst zien,
 Als ze in den hoogsten nood haar traanen kan gebiën.

JULIA.

Dat is misfchien genoeg voor zielen, min verheven,
 Die straks in 't kleinft gevaar den moed verlooren geeven;
 Maar zulk een zwakheid strekt een groot gemoed tot
 schand;

't Durft alles hoopen in een' hagchelyken stand.

A

De

De beide legers staan geschaard voor onze wallen;
Maar Rome wierd noch nooit met voordeel aangevallen.
Verheug u in zyn lot, vrees zyne neêrslag niet;
Wanneer 't den stryd aanvaard, vergroot het zyn gebied.
Verban, verban een' schrik, zo ydel, uit uw zinnen,
En voed een eedle hoop, als 't voegt aan Romeininnen.

SABINA.

Helaas! door myn' Gemaal ben ik een Romeinin.
'k Ontving dien naam, toen de echt bevestigde onzen min;
Maar zulk een huwlyksband waar' my een slaafsche keten,
Indien ik daarom moest myn vaderland vergeeten.
O Alba, dierbre stad, daar ik, met de eerste lucht
Voor u heb ingeëamd myne eerste liefdezucht!
Nu 'k tusfchen ons en u deez' oorlog zie gerezen,
Staat me onze zege en val beide evenveel te vreezen!
Verraad dit u, o Rome! en wraakt gy myn besluit?
Kies u dan vyanden, die ik kan haaten, uit.
'k Zie van uw' wal hun heir en 't onze by elkander;
Drie Broeders in het eene, een' Echtgenoot in 't ander',
Wiens zyde kieze ik dan? Hoe kan ik buiten schuld
De Goôn vermoeijen om uw heil te zien vervuld?
Ik weet, dat aan uw' Staat, die naauwlyks is gebooren,
Geen zekerheid van magt is zonder kryg beschooren;
Dat hy moet groeijen, en uw heerlyk lotgeval
Dien by 't Latynsche volk geenszins bepaalen zal.
'k Weet dat de Goôn 't gebied des aardryks u voorzeiden,
En de oorlog u alleen moet tot die magt geleiden.
Maar verr' van dat myn hart die heldeniever fluit',
Die uw vermogen sterkt naar 's hemels hoog besluit,
Wilde ik uw dapper volk met zegeryke schreeden
Alreeds aan d'overkant der Pyteneen zien treden.
Dring door, tot de oosterzon uw legermagt beschyn';
Richt uw banieren op aan de oevers van den Rhyn;
Doe Hercules gebied verschrikken voor uw gangen;
Maar eer de stad, waar uit ge uw' Stichter hebt ontvangen.
Besef, ondankbre! dat ge aan haarer vorsten bloed
Uw' naam, uwe eerste wet, uw mauren danken moet.

Gy

Gy sproot uit Alba; toef, weêrhou uw wreede handen;
 Denk dat gy 't staal dryft in uw moeders ingewanden;
 Wend elders uwen arm, die altyd zegepraalt,
 Dan blyk' haar vreugd in 't heil, 't geen haar geslacht bestraalt,
 Dan zal de moederliefde alleen haar hart beweegen,
 En, zo ge uw' haat verbant, u altoos zyn geneegen.

JULIA.

Die taal verwondert my, dewyl ik sints den tyd
 Dat onze legermagt vervaardigd wierd ten stryd,
 U zo onzydig vond in Albaas staatsbelangen,
 Als of gy 't levenslicht in Rome had ontvangen.
 Ik roemde uw deugd, die toen de zucht voor uw geslacht,
 Ter liefde uws echtgenoots, grootmoedig t'onderbragt,
 En ik vertroostte uw' geest in 't midden van zyn smarte,
 Als of alleen de vrees voor Rome u ging ter harte.

SABINA.

Zo lang men niets bestond dan eenig ligt gevecht,
 Waaraan 't bederf van d'een' noch d'andren was gehecht,
 Zo lang de hoop tot vree my streelen kon in 't vreezen,
 Beroemde ik my geheel een Romeinin te wezen.
 Daar 'k Rome juichen zag met eenige ongenucht,
 Veroordeelde ik terstond die heimelyke zucht;
 En daar myn hart bestond in Romens tegenspoeden,
 Om myner broedren wil, een stille vreugd te voeden,
 Herriep ik straks myn rede, opdat die wierd gedooft,
 En weende als de oorlogsroem hen lauwrn vlocht om
 't hoofd.

Maar heden, nu of de eene of de andre Staat moet bukken,
 Nu 't woedend staal of Rome of Alba neêr zal rukken,
 Nu de overwinnaar niets, na 't stryden, stuiten zal,
 Geen hoop zal ovrig zyn, voor hem die raakt ten val,
 Ware in my tot myn land een wreede haat gereezen,
 Indien ik noch geheel een Romeinin kon wezen,
 En ieverig den Goôn om uwe zege bad,
 Ten prys van zo veel bloed, dat ik zo dierbaar schat.
 'k Ben met een' Echtgenoot dus niet vooringenomen,
 Ik ben voor Alba niet, maar ook niet meer voor Romen.

Voor beiden vrees ik in dit uiterste ongeval,
 En val de zyde toe, die 't lot verdrukken zal.
 Tot de overwinning toe, kan ieders heil my streelen;
 Daar na zal ik in 't leed, niet in de glorie deelen,
 En spaar, in zo veel ramps als thans myn rust verslint,
 Myn rouw voor hem die sneeft, myn haat voor hem
 die 't wint.

JULIA.

Wat zien wy dikwils, in gelyke omstandigheden,
 Verscheiden zielen door verscheiden drift bestreeden!
 Camilla steld hier in haar droefheid enger paal.
 Uw broeder mint haar, en de haare is uw gemaal;
 Maar op eene andre wyz' beschouwt zy by elkander,
 Haar liefde in 't eene heir, haar eigen bloed in 't ander'.
 Toen gy een ziel bezat, die Romeininnen voegt,
 Scheen my de haare ontrust, onzeker, onvernoegd.
 Daar haar het ligst gevecht de grootste vrees bereidde,
 Vervloekte zy 't geluk van Rome en Alba beide,
 Beschreide 't ongeval van hem dien 't lot verried,
 En voedde op deeze wyze een eindloos zielsverdriet.
 Maar gistren, toen zy wist dat eindlyk was verdraagen
 Om deezen dag een' slyd, die 't al beslist, te waagen,
 Verlichtte op 't onverwacht de vreugd haar wezen weer.

SABINA.

Ach, Julia! ik vrees die schielijke ommekeer!
 Zy sprak Valerius noch gistren, by van zinnen,
 En haat om hem gewis myns broeders vierig minnen.
 Haat hart geraakt door d'een', dien zy steeds by zich ziet,
 Mint langer d'andren na twee jaaren afzyns niet.
 Vergeef my myne drift, uit broedermin gerezen;
 Myn zorg voor zyn belang doet me alles van haar vreezen;
 'k Vat mooglyk argwaan op, uit een te klein geval,
 Dewyl men in 't verdriet niet ligt verandren zal.
 Dan ziet men zelden 't hart door nieuwe min bestreeden;
 Men denkt iets anders in zo groote angstvalligheden;
 Ook derft men op dien tyd dat teder onderhoud
 En die vernoeving, die men thans in haar beschouwt.

TREURSPEL.

5

JULIA.

Wat de oorzaak daar van zy, valt moeilyk naar te speuren.
Niets kon my noch voldoen van 't geen ik zag gebeuren:
Dewyl in 't grootst gevaar de moed genoegzaam blykt,
Wanneer men 't nadren ziet, het wacht, en niet bezwykt;
Maar 't gaat gewis te verr' zyn vreugd niet in te toomen.

SABINA.

Zie daar ter goeder uur Camilla herwaarts komen.
Doorgrond haar op dit stuk; ze is u genoeg gezind,
Om ongeveinsd aan u te ontdekken wien zy mint;
'k Laat u alleen.

TWEEDDE TOONEEL.

SABINA, CAMILLA, JULIA.

SABINA.

SPreek hier met Julia, myn zuster.
Ik schaam my myner smart. Myn ziel, steeds ongeruster,
En t'eenemaal verkropt van droevige ongenucht,
Verlangt naar de eenzaamheid, op dat ze in stilte zucht'.

DERDE TOONEEL.

CAMILLA, JULIA.

CAMILLA.

HOe te onrecht vergt zy my om hier met u te spreken!
Denkt zy dat ik myn leed min dan het haare reken;
En, ongevoeliger in deez' rampzaligheên,
Myn traanen, min dan zy, met myne klagt vereen'?
Ik voel dezelfde vrees myn bang gemoed bestryden.
Ik zal, als zy, verlies in beider legers lyden.
Myn minnaar, al myn vreugd zal sneuven voor zyn land,
Of 'k zie het myn' verwoest door zulk een waarde hand.
Dat voorwerp myner liefde, om my tot smart te strekken,

Zal dus myn droef geweest, of fellen haat verwekken.
Helaas!

JULIA.

Haar ongeluk is echter ruim zo groot.
Men staat een' minnaar af, maar niet een' echtgenoot.
Laat Curiatius om u slechts vruchteloos zuchten,
En min Valerius, zo hebt gy niets te duchten,
Maar zult voor ons zyn, en uw ziel, in rust hersteld,
Geen' ramp meer vreezen in des vyands legerveld.

CAMILLA.

Behartig meer de deugd in my iets aan te raaden.
Beklaag myn ongeval; verg my geen euveldaaden.
Schoon ik geen middel weet om myne finart te ontvliên,
Veel liever lyde ik die, dan dat ik die verdien.

JULIA.

Hoe! noemt ge een euveldaad het volgen van de reden?

CAMILLA.

Hoe! acht gy redelyk de snoodste trouwloosheden?

JULIA.

Wat band verbind ons aan een' vyand van den Staat?

CAMILLA.

Wat is 'er, dat ons van een' dieren eed ontslaat?

JULIA.

Ge ontveinst vergeefs een zaak, my reeds te klaar gebleeken.

Ik heb u gisteren met Valerius zien spreken;
En 't vriendelyk onthaal, dat hy genooten heeft,
Maakt dat zyn minnend harte in blyde hoope leeft.

CAMILLA.

Schoon ik my gisteren aan hem wou vriendlyk uiten,
Moet gy daar niets dan tot zyn nadeel uit besluiten.
Een ander voorwerp was het doelwit myner min.
Leg uwe dwaling af, en ken zyn' naam, vriendin.
'k Min Curiatius te oprecht, dan dat ik lyde
Dat langer de achterdocht van ontrouw u bestryde.

Het heugt u noch mischien hoe een gelukkige Echt,
Zyn zuster naauwlyks aan myn' broeder had gehecht,
Wan-

Wanneer myn vader, om ons-aller vreugd te kroonen,
Hem toestond dat myn trouw zyn kuische vlam zou
loonen.

Die dag toonde ons een bly en tevens droef gelaat;
Veréende ons-beider Stam, verdeelde ons-beider Staat.
Eén tydflip zag den kryg en onzen echt beslooten,
Deed onze hoop ontstaan, en heeft die omgestooten,
Ontnam ons alles, toen 't ons alles had beloofd,
En heeft ons liefdevuur door 't oorlogsvuur gedoofd.
Hoe sterk scheen op dien tyd ons onheil ons te dringen!
Hoe schond hy 't Godendom door stoute lasteringen!
Wat vloeide uit myn gezicht al meenig droeve traan!
Maar ik verhaal 't u niet; gy zaagt ons affcheid aan.
Sints zaagt ge ook welk verdriet my't angstig harte knaagde.
Gy weet hoe zeer de vrede aan myne min behaagde;
Hoe menigwerf ik schreide in dien onzeekren stand,
Nu om myn' Bruidegom, dan om myn Vaderland.
Myn wanhoop eindlyk, in dien drang van wreede plaagen,
Deed my besluiten om den Goden raad te vraagen.
Hoor, of 't Orakel, 't geen my gistren wierd verklaard,
Myn' felberoerden geest met reden heeft bedaard.
Die wydberoemde Griek, die sints een reeks van jaaren,
Aan d'Aventynschen berg, elks lot weet te openbaaren,
Die nimmer door Apol verkeerd is onderrecht,
Heeft my door deeze reën het eind myns leeds voorzegt.

*Op morgen zal't Albaanschen Roomsche gebied verandren.
Uw wenschen zyn verhoord, de vrede is hun bereid.
Ja, Curiatius en gy, zult met elkandren
Vereenigd wezen, daar nooit ongeval u scheid.*

Die blyde Orakeltaal kon al myn zorg verdooven,
En wyl dat goed gevolg myn hoop verr' ging te boven,
Was de overmaat van vreugd in myne ziel zo groot,
Dat nooit het heilrykst paar zo veel vermaaks genoot.
Befef haar kracht. My kwam Valerius voor oogen,
En ik kon onverstoord zyn byzyn toen gedoogen.

8 H O R A T I U S,

Hy sprak tot my van liefde en 't gaf my geen verdriet;
 Ik zelf sprak tegen hem, doch ik bedacht het niet.
 Myn koelheid week, daar hy zyn hartsgeheim ontvouwde;
 't Scheen Curiatius wat ik in hem beschouwde;
 Al 't geen my wierd gezegt, verklaarde my zyn min,
 En alles wat ik sprak betuigde hem myn' zin.
 Men zal op deezen dag een' zwaaren veldslag waagen.
 'k Heb, schoon ik 't gistren wist, daar op geen acht geslagen.
 Myn ziel verwerp al 't geen haar met verdriet bestree,
 Bekoord door 't zoet gepeins op 't huwlyk en de vree.
 De nacht deed eindelyk die lieve dwaaling zwichten
 Door bange droomen, door verschrikkende gezichten;
 Of eer, door 't naar vertoog van al wat yzen doet,
 Wierd my myn vreugd ontroofd, myn droefheid weer
 gevoed. (vervloogen.)
 'k Zag bloed en lyken... 'k zag... maar 't was in lucht
 Een snelverschynend spook stoof schielyk uit myne oogen.
 't Een' volgde 't andere, en op ieder oogenblik
 Gaf me een verschynfel, vol verwarring, nieuwen schrik.

JULIA.

Een droom ontdekt ons nooit het geen hy schynt te ont-
 CAMILLA. (dekken.)

'k Moet zulks gelooven, wyl myn wenschen daar toe
 strekken;

Doch zie nochtans een' dag, schoon 't hart tot vrede neigt,
 Die my geen vree beloofd, maar met een' veldslag dreigt.

JULIA.

Zo raakt de kryg ten eind', de vrede op nieuws verreezen.

CAMILLA.

't Kwaad duure eer eeuwig, zo dat middel 't moet geneezen!
 Myn waarde minnaar! neen; 't zy Rome of Alba bukk',
 Verwacht niet langer dat myn echt u ooit gelukk'!
 Neen, niemand zal den naam van myn' gemaal bekomen,
 Die, of de slaaf, of de overwinnaar is van Rome.

Maar wie mag 't wezen die zyn schreeden herwaarts
 richt;
 Is 't Curiatius? geloof ik myn gezicht?

VIER-

V I E R D E T O O N E E L.

CURIATIUS, CAMILLA, JULIA.

CURIATIUS.

C Amilla, twyffel niet; zie iemand tot u komen,
 Die noch de slaaf, noch de overwinnaar is van Rome;
 En vrees niet meer te zien dat Romens heldenbloed
 Of 't schandlyk wigt der boei myn handen kleuren doet.
 'k Dacht dat ge om de eer en 't heil der vaderlandsche staaten,
 Myn ketens schuwen zoud, myne overwinning haaten;
 En, tevens vreezende in dit uiterste aan weërzy',
 Den roem der zegepraal, de schand der slaverny....

CAMILLA.

Zacht, Curiatius; ik kan 't vervolg wel raaden.
 Ge ontvlucht den veldslag, die uw min zo zeer zou schaden;
 Uw hart, geheel voor my, op dat het my behoud',
 Maakt dat uw land vergeefs zich op uw' arm vertrouwt.
 Dat hier een ander vry uw' roem geschonden vinde,
 En, naar zyn lust, u laak' dat gy te teder minde;
 Het voegt Camilla niet dat ze afkeer t' uwaarts voed:
 Hoe meer uw min haar blykt, hoe meer ze u minnen moet:
 En zyt gy dier verplicht aan 't heil van Albaas staaten,
 Uw min blykt haar te meer, hoe meer ze u ziet verlaaten;
 Maar zag myn vader u? is 't mooglyk dat hy duld
 Dat gy hier tot zyn huis uw toevlucht neemen zult?
 Mint hy 't belang des Staats niet meer dan zyn geslachte?
 Bleek 't niet, dat hy zyn telg, veel min dan Rome achte?
 Staat eindlyk ons geluk wel op een' zeekren voet?
 Heeft hy als schoonzoon, of als vyand u ontmoet?

CURIATIUS.

Hy heeft me als schoonzoon met veel tederheid ontvangen,
 En toonde dat myn komst voldeed aan zyn verlangen;
 Maar 'k ben hem niet ontmoet met snood verraad beklad,
 En dus onwaardig de eer dat ik hier binnen trad.
 Neen, 'k hou niet op 't belang van Alba te onderschraagen.

A 5

'k Mi

'k Min de eer noch, schoon myn hart aan u blyft opgedraagen.

Geduurende all' den ftryd toonde ik, steeds ééns van zin,
My, in myn' burgerpligt zo trouw als in myn min.

'k Vereenigde Albaas zaak met uw bekoorlykheden.

'k Heb om uw min gezucht; 'k heb voor zyn recht gestreeden,

En zou, indien men noch moest komen in gevecht,

Al zuchtende om uw min, weêr ftryden voor zyn recht.

ô Ja, hoe zeer uw oog myn zinnen kan beleezen,

Indien de kryg noch duurde, ik zou in 't leger weezen.

Maar 't is de vree, die my hier vryen toegang geeft;

De vree, wie onze vlam dit heil te danken heeft.

CAMILLA.

De vree! dit wonderwerk gaat verr' 't geloof te boven.

JULIA.

Gy moet ten minste 't geen 't Orakel spelt gelooven.

Maar laat ons toch verstaan uit wat gebeurtenis,

Op 't oogenblik des ftryds, die vree geboren is.

CURIATIUS.

Wie had zulks ooit gedacht? De beide Legerfchaaren,

Die door gelyke drift ten ftryde ontflooken waaren,

Bedreigden reeds elkaar, en, nadrend' fier van fchreên,

Verwachtten tot den slag des Veldheers last alleen,

Wanneer ons Legerhoofd, voor 't spits zyns volks gekomen,

Een wyl' gehoor verzoekt aan 't Opperhoofd van Romen,

En, na 't vergund is, spreekt: „Wat is 't, dat wy beftaan?

„Romeinen! welk een geest noopt ons ten oorlog aan?

„Laat eindlyk ons de rede in dat geweld verhindren.

„Wy zyn gebuuren t'saam, uw vrouwen onze kindren,

„En de echt lag tufchen ons zo meenig vasten band,

„Dat weinigen van ons aan u niet zyn verwand.

„Wy zyn één bloed, één volk, in twee verfcheiden fteden;

„Waar toe, waar toe ons zelv' met burgerkryg beftreeden,

„Daar des verwonnen dood tot 's winnaars val verftrekt,

„En daar de fchoonfte zege een' traanenvloed verwekt.

„Zie

„ Zie beider vyanden reeds van verlangen branden,
 „ Dat een van twee verdelgd, hun d'ander geeve in handen,
 „ Vermoeid, half neêrgeveld, verwinnaar, doch ontbloot
 „ Van een getrouwe hulp, met eigen hand gedood.
 „ Zy groeiden lang genoeg in onze onëenigheden,
 „ Komt, laat ons tegen hen verëende kracht besteeden;
 „ Verdooven we onderling het twistvuur, dat ons blaakt
 „ En van dit srydbaar volk ontâarde vrienden maakt.
 „ Indien 't een neiging is om andren te overheeren,
 „ Die beider oorlogsmagt den veldslag doet begeeren,
 „ Zal ze ons verëenen, verr' van onzen twist te voên,
 „ Zo wy haar wederzyds met minder bloed voldoen.
 „ Men kieze ons Helden uit, om voor 't gemeen te sryden.
 „ Laat yder volk aan hen 't heil zyner staaten wyden.
 „ Zo worde, als 't kampgevecht hun noodlot heeft beslecht,
 „ De wet des sterksten aan den zwaksten opgelegd.
 „ Doch, zonder smaad te doen aan sryders, zo verheven,
 „ Laat ze onderdaanen zyn, maar niet als slaaven leeven,
 „ Van schand en schatting vry, en maar alleen verplicht
 „ Te volgen 's winnaars vaan, daar die word opgericht.
 „ Dus vormen wy één ryk uit twee verscheiden staaten.
 „ 't Schynt, na die woorden, dat de twist ons heeft verlaaten,
 Elk, die zyne oogen slaat op 's vyands legerfchaar,
 Word straks een' broeder, neef of boezemvriend gewaar.
 Zy zien met affchrik aan dat, zonder nagedachten,
 De drift hen deed naar 't bloed van eigen vrienden trachten,
 En elk doet tevens zien, door zyn vernoegd gelaat,
 Dat hem die keur voldoet, dat hy den veldslag haat.
 Men staaft de vrede in 't eind', wyl ze allen kan bekooren,
 En, onder dat beding, word zy terstond bezwooren.
 De sryd zal tusfchen drie uit ieder heir bestaan.
 Elks Vorst wil op die keur zich noch een wyl beraên;
 De uwe is reeds in den Raad, de onze in zyn tent geweeken.

CAMILLA.

Wat is 't myn ziel een vreugd u dus te hooren spreken!

CURIATIUS.

Ja, in twee uren tyds, naar 't wederzyds besluit,

Wyst

Wyst onzer helden lot dat van ons allen uit.

Elk is nu vry, en wacht op wien de keur zal vallen;
Zelfs Rome is in ons heir, ons heir in Romens wallen.
Naardien thans onderling de toegang openstaat,
Zoekt elk zyn vrienden weêr, verbannende allen haat.
Ik volgde uw broeders na, waar toe myn drift my noopte,
En 'k vond zo veel geluks in 't geen myn liefde hoopte,
Dat my uw vader zelf heeft gunstig toegezegd,
Dat ik op morgen u genieten zal door d'echt.
Gy, hoop ik, zult zyn magt niet door uw weigring hoonen.

CAMILLA.

Het is een dochters pligt gehoorzaamheid te toonen.

CURIATIUS.

Kom dan dat zoet bevel, waar door myn minnewond
Naar wensch geneezen word, ontvangen uit zyn' mond.

CAMILLA.

Ik zal u volgen om myn broeders weêr te aanschouwen,
Opdat zy me andermaal 't eind van ons leed ontvouwen.

JULIA.

Gaa heen, ik, middlerwyl, zal naar den Tempel treên,
En danken 't Godendom voor u, in myn gebeên.

Einde des Eersten Bedryfs.

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

HORATIUS, CURIATIUS.

CURIATIUS.

JA, Rome wilde thans zyn achting niet verdeelen.
Geene andre als deeze keur kon zyn verwachting strecken.

Gy met uw broederen verschaft die fiere stad
Het drietal helden, 't welk zy boven allen schat,
En haar verheven drift, om meer te doen dan andren,
Trotst met een' enklen stam al de onzen by elkandren.
Wy denken, daar ze aan u geheel zich overgeeft,
Dat nergens een Romein dan in uw stamhuis leeft.
Die keure zou aan drie de hoogste glorie schenken,
Hun naamen opentlyk den nazaat doen gedenken;
Ja drie geslachten met de onsterfelykheid bekleên,
Door de eer die zy bewyst aan uw geslacht alleen.
En, wyl 't ook is by u, daar 't heil, myn min beschooren,
Een zuster heeft geplaatst, eene Ega heeft verkooren,
Deel ik, om 't geen ik ben, en 't geen ik worden zal,
Zo veel my mooglyk is, in dat beroemd geval.
Maar 'k vind myn vreugd bepaald door andere belangen.
'k Voel my, by 't zoet dier vreugd, van groote vrees be-
vangen.

Uw eedle dapperheid bleek in den kryg zo wel,
Dat ik voor Alba beef, zyn ongeluk voorspel.
't Zal, nu gy slyden zult, voorzeker gaan verloren.
Door 't noemen van uw' naam heeft zulks het lot ge-
zwooren.

'k Zie van zyn wreed ontwerp een' al te grooten schyn,
En reken my bereids uw onderdaan te zyn.

HORATIUS.

Beef niet voor Alba; neen, beklaag veel liever Rome.
Zie

Zie wie 't vergeeten heeft, en wie 't heeft aangenoomen.
 Een dwaaling, die 't veelligt gedyen kon ten val,
 Dewyl 't zo kwaalyk koor uit zulk een groot getal.
 Ontelbre Helden, daar we in waarde verr' voor zwichten,
 Zyn meer dan wy in staat om zyne zaak te richten.
 Maar, schoon door dit gevecht de dood my schynt bereid,
 De roem der keur ontsteekt me in hooggevoeligheid.
 Hy ondersteunt myn' geest met ongewoone krachten.
 'k Durf van myn' laagen moed iets heerelyks verwachten,
 En waar 't afgunstig lot ook meê bezwangerd schyn',
 Ik reken my noch niet uw onderdaan te zyn.
 Menacht my veel te hoog, maar 'k voel my aangedreeven
 Om Rome te voldoen, of voor zyn' wal te sneeven.
 Die zo gemoedigd is bied groote tegenweer;
 Dees eedle wanhoop valt niet lichtelyk ter neêr.
 Doch hoe 't ook zyn moog', nooit zal Rome nederbuigen,
 Voor dat myn laatste zucht zal van myn dood getuigen.

CURIATIUS.

Helaas! beklaag my vry in zulk een ongeval.
 Myn land begeert iets dat myn vriendschap smarten zal.
 O Noodlot al te wreed! 'k zie Albaas vryheid sneeven,
 Of zy verwint ten prys van zulk een dierbaar leven:
 En 't eenig heilgenot, daar haare wensch naar tracht,
 Moet door uw laatste zucht haar worden toegebracht.
 Waar kan ik nu naar staan? wat heil kan my gebeuren?
 Van beide zyden heb ik oorzaak om te treuren;
 Myn wenschen zyn verraân aan d'een' en d'andren kant.

HORATIUS.

Hoe! gy zoud weenen als ik stierf voor 't Vaderland!
 Een edelmoedig hart schept in die dood behaagen.
 De roem die haar verzelt kan geen geweên verdraagen,
 'k Zou juichen in myn lot als ik die eer genoot,
 Indien myn Vaderland min leed door myne dood.

CURIATIUS.

Sta uwe vrienden toe om die nochtans te vreezen.
 Dat heerlyk sterven zal voor hun beklaaglyk wezen;
 Voor u is al de roem, daar men de schaade raakt;

't Doet

't Doet u onsterfelyk zyn, daar 't hen rampzalig maakt.
In zulk een' trouwen vriend gaat al ons heil verlooren.
Maar Flaviaan verschynt; wat lot is ons beschooren?

T W E E D E T O O N E E L.

HORATIUS, CURIATIUS, FLAVIAAN.

H Eeft Alba tot den stryd drie Helden uitgekeurd?

FLAVIAAN.

Ik kom ze u melden.

CURIATIUS.

Spreek, wie is deeze eer gebeurd?

FLAVIAAN.

U en uw broedren.

CURIATIUS.

Wie?

FLAVIAAN.

U en uw broedren t'samen.

Maar hoe! kan u dees schrik, dees laste zucht betaamen?
Mishaagt de keur u?

CURIATIUS.

Neen; maar zy verwondert my.

Ik achte eene eer zo groot verr' boven myn waardy.

FLAVIAAN.

Zal ik den Veldheer, door wiens last ik ben gekomen,
Berichten dat gy dit zo slaauw hebt aangenomen?

't Verwondert me op myn beurt; gy schynt ontroerd

CURIATIUS. (van zin.

Zeg dat noch vriendschap, noch verbintenis, noch min
Ons zal verhinderen, opdat we ons Land bevryden,
Om met de zoonen van Horatius te stryden.

FLAVIAAN.

Hoe! tegen hen? O Goôn! 't is my genoeg gezeid.

CURIATIUS.

Ga, laat ons hier alleen, en breng hem dit bescheid.

DER-

D E R D E T O O N E E L.

H O R A T I U S, C U R I A T I U S.

C U R I A T I U S.

Dat afgrond, aarde en lucht zich nu te samen vormen,
 En met veréende woede op 't hevigste ons bestormen.
 Dat spookten, menschen, Goôn en 't noodlot ons voortaan
 Van alle kanten met hun wreedste plaagen slaan.
 Ik tart, op dat ze ons thans met zwaarder leed bestookten,
 Het noodlot en de Goôn, de menschen en de spookten.
 Al wat men schriklyk, wreed en yslyk in hen ziet,
 Is minder wreed dan de eer die u en my geschied.

H O R A T I U S.

't Lot, dat ons 't voetspoor baant om 't eerperk in te
 streeven,

Wil beider dapperheid een edel voorwerp geven.
 Het put zyn krachten uit, opdat het rampen voed,
 Waar meê 't zich toetzen wil aan onzen heldenmoed.
 Daar 't onze harten ziet verheven boven allen,
 Verschafft het ook aan ons verheven lotgevallen.

Een vyand te weêrstaan voor 't heil van 't Vaderland,
 't Geweld te trotzen van een onbekende hand,
 Zal een gemeene deugd gewoonelyk betrachten.
 Dit deden duizenden, en 't is noch meer te wachten.
 De roem van voor den Staat te sterven is zo groot,
 Dat elk verlangen zou naar zulk een braave dood.
 Maar 't voorwerp onzer min voor 't volk te willen slach-
 ten;

Te stryden met een' vriend, dien we als ons-zelfen achten,
 Een ryk te ontrusten, tot welks redding zich verbind
 Onze egaas broeder, die onze eige zuster mint;
 En voor het Vaderland, verbreekende all' die banden,
 Het bloed te storten, daar men 't zyn' voor zou verpanden;
 Die weërgalooze deugd behoorde aan ons-alleen;
 Zy worde ons niet benyd; haar glans is ongemeen.

Men

Men vind 'er weinigen zo edel van gedachten,
Dat ze uitzien durven om naar zo veel roems te trachten.

CURIATIUS.

't Is waar ons-beider naam word door dien stryd vermaard.

't Geval is heerlyk en met recht beminneuswaard.

Dus toonen we eene deugd die niemand zag voor deezen;

Maar uw standvastigheid schynt my ontmenst te wezen.

Want naar de onsterfelykheid langs deezen weg te gaan,

Zal 't grootste heldenhart, niet ligt om eer bestaan.

o Neen, tot welk een' prys men ook die waan doeryzen,

De laagheid is veel meer dan zo veel roems te pryzen.

Wat my betreft, ik zeg, en 't is u reeds bekend,

Dat ik my, onberaen, heb tot myn' pligt gewend.

Noch min, noch vriendschap, noch verbindtnis kon myn
zinnen

Een enkel oogenblik door tederheid verwinne:

En wyl my myne stad deed door haar keur verstaan,

Dat zy my zo veel achtte als de uwe u heeft gedaan,

Zal ik voor Alba doen zo veel als gy voor Romen.

Myn hart is 't uw gelyk, maar 't voelt een menschlyk
schroomen.

'k Zie dat uw roem begeert dat ge in myn bloed u baad,

En dat de myne alleen in uwe dood bestaat;

'k Moet, eer 'k de zuister trouw, den broeder staan naar
't leven,

En om myn vaderland naar wreede glorie streeven.

Hoewel ik onvervaard my naar myn pligten schik,

't Verwildert myn gemoed, en 'k beef 'er voor van schrik.

'k Beschouw my met verdriet, en slaar met nydige oogen

Op hen, die onze kryg het leven heeft ontoogen;

Maar echter wensch ik niet dat ik te rug kon gaan.

Schoon my de keur ontroert, ik hoor die moedig aan.

'k Beklaag 't geen zy me ontrooft, doch kan haar gift
beminnen.

Moet nu naar Romens eisch my hooger deugd bezinnen,

Dan dank ik 't Godendom van geen Romein te zyn,

Opdat in my noch iets van 't menschelyke schyn'.

H O R A T I U S.

Verdien Romein te zyn, schoon geen Romein gebooren,
En zo gy my gelykt, doe my zulks beter hooren.

De wezentlyke deugd, daar ik myn' roem in stel,
Duld niet dat zwakheid haar standvastigheid verzell',
Eniemand, die vol moeds in 't perk van eer wil treden,
Moet niet te rugge zien by de allereerste schreeden.
Ons ongeluk is thans ten hoogsten top gevoerd;
'k Befef 'tinal zyn kracht, maar 't maakt my niet ontroerd.
't Zy tegen wien myn land ook wil dat ik my keere,
'k Aanvaarde, blindeling, met blydschap zulk een eere.
De glorie die het schenkt, als 't die bevelen geeft,
Moet ons vergeeten doen al wat daar tegen streeft.
Wie by den dienst van 't land noch denkt op andre pligten,
Betoont zich laf van aart in 't geen hy moet verrichten:
Dat hoogstgeheilgd recht breekt allen band van één.
Ik ben benoemd door Rome, en zie op Rome alleen.
'k Zal met het zelfde groot en ongeveinsd verblyden,
Waar meê 'k de zuster trouwde, ook met den broeder
stryden,
En eindlyk om te ontgaan alle ydle tegenweêr,
Uw stad heeft u benoemd, dies ken ik u niet meêr.

C U R I A T I U S.

Ik ken u echter noch; die kennis doet my beeven;
Maar zulk een strenge deugd wierd my nooit voorge-
schreeven.

Zy stygt ten hoogsten top, als onze tegenspoed,
Duld dat ik haar niet volg', schoon ik haar achten moet.

H O R A T I U S.

Neen; nimmer doe u dwang verheven' deugd betrachten,
En wyl gy meer vermaak kunt vinden in uw' klagten,
Smaak hier, volkomen vry, 't genot dier lieflykheên;
Myn zuster nadert u opdat zy met u ween'.

Ik zal naar de uwe gaan, en haare ziel beleezen,
Dat ze altoos denken moet myn gemalin te weezen,
Dat ze, schoon my uw hand doet sneuveln, noch bemin',
En zich in al haar leed gedraage als Romeinin.

VIERDE TOONEEL.

CAMILLA, HORATIUS, CURIATIUS.

W Eet gy hoe Albaas keur uw' minnaar wil vereeren,
Myn zuster?

HORATIUS.

CAMILLA.

Ach! hoe ras zie ik myn lot verkeeren!

HORATIUS.

Draag u kloekmoedig; toon, dat gy myn zuster zyt;
En keert hy door myn dood verwinnaar uit den slyd,
Ontvang hem echter niet als moorder van een' broeder,
Maar als een' man van eer, zyns vaderlands behoeder,
Die ieder overtuigt, daar hy zyn' plicht voldoet,
Dat hy u waardig is door zyn' verheven moed;
Vultrek uw echtverbond, als of ik waare in 't leven.
Maar ook aan d'andren kant, zo hem dit staal doe sneeven,
Beschouw myn zegepraal met de eigen zielekracht:
Verwyt my nooit dat ik uw' minnaar heb gesagt.
Uw traanen zyn gereed te vlieten, en uw harte
Is overkropt van rouw; deel met hem in die smarte;
Klaag aarde en hemel aan; vloek 't lot dat u verried;
Maar, na gedaanen slyd, denk aan den dooden niet.

Tegen Curiatius.

Gy kunt, zo gy 't begeert, by haar een wyl' verbeiden.
Begeeven we ons, daar na, daar de eer ons zal geleiden.

VTFDE TOONEEL.

CAMILLA, CURIATIUS.

CAMILLA.

M Yn Waarde, zult gy gaan? werpt ge al ons heil ter
neer,
Alleen om 't wreed genot van die rampzalige eer?

CURIATIUS.

Helaas! wat ik ook doe, 'k zie klaar dat ik moet sneeven.
 Uw broeder, of myn smart, zal my den doodsteek geeven.
 'k Ga naar dien eedlen stryd, als of ik ging ter straf.
 'k Vloek onöphoudlyk de eer die 't vaderland my gaf.
 Ik haat die dapperheid, die my zo hoog doet achten.
 Myn hoopelooze min voed schuldige gedachten;
 Zy wyt den hemel 't kwaad, en rand dien stoutlyk aan.
 'k Beklaag u en my selv'; maar echter moet ik gaan.

CAMILLA.

Ik ken u beter, neen; gy wilt dat ik u smecke,
 En dus myn magt den Staat tot uw verschooning spreekte.
 Door andre heldendaën zyt gy genoeg vermaard;
 En Alba is voldaan van 't geen gy 't schuldig waart.
 Geen ander deed meer moeds in deezen oorlog blyken.
 Geen ander heeft het veld bedekt met meerder lyken.
 Uw eedle naam is reeds ten top van eer gebragt.
 Duld dat een ander ook een blyk geev' van zyn kracht.

CURIATIUS.

Hoe! dat ik lyden zou dat eeuwige laurieren,
 Voor my door de eer bereid, een ander hoofd versieren,
 Of dat myn vaderland aan myne deugd verwyt',
 Dat ik het heb verraën, door 't weigren van den stryd,
 En dat ik, daar de min myn' krygsmoed overmande,
 Myn heldendaën bevekk' met zulk een groote schande!
 Neen, Alba! neen; na de eer, die ik van u genoot,
 Verwint ge, of valt ge alleen door myne zege of dood.
 Gy hebt me uw lot betrouwd; 'k zal u voldoening geeven,
 En onbevekt vergaan, of onbesprooken leeven.

CAMILLA.

Hoe! wilt gy dan niet zien dat gy my dus verraad?

CURIATIUS.

Eer ik noch de uwe was behoorde ik aan den Staat.

CAMILLA.

Daar voor met eigen hand een' broeder u te ontrukken,
 Uw zuster een' gemaal!

CURIATIUS.

Dus zyn onze ongelukken.

De keur, die beider Staat op ons heeft uitgebragt,
Beroofd die naamen van hun lieffelyke kracht.

CAMILLA.

Gy zoud, ô wreedaart! my zyn hoofd dan kunnen toonen,
En eischen dat myn hand uw zege zou beloonen?

CURIATIUS.

'k Gedenk daar aan niet meer op deez' bedroefden dag.
U minnen zonder hoop, is al wat ik vermag.
Gy weent, Camilla?

CAMILLA.

Ach! ik ween niet zonder reden:
Myn minnaar eischt myn dood door zyn gevoelloosheden.
Wanneer de huwlykstoorts voor ons ontflooken word,
Bluscht hy die met de hand die my ten grave stort.
Dat onmeêdogend hart wil my geheel bederven;
't Verzekert my zyn min, terwyl het my doet sterven.

CURIATIUS.

Wat is een minnares vermogend door geweene!
Wat heeft haar rouw al kracht door haar bekoorlykheên!
Ach! hoe bezwykt myn hart op 't zien van zo veel lyden,
't Geen myn standvastigheid met weêrzin blyft bestryden!
Tast langer niet myn' roem met zo veel klagten aan.
Gedoog dat myne deugd uw traanen mooge ontgaan;
'k Voel dat zy waggelt en haar' ondergang moet vreezen.
Hoe meer 'k uw minnaar ben, hoe min 'k my zelf kan
weezen.

Zou zy, verzwakt, daar zy de vriendschap heeft bestreên,
De min verwinnen en meêdogendheid metéén?
Ga, stort geen traanen meer, wil my geen liefde toonen,
Of 'k zal haar sterke kracht weêrstaan met u te hoonen.
'k Zal beter zyn bestand in uw verbolgendheid;
En, om die waard te zyn, 'k heb u myn hart ontzeid.
Haat een' ondankbren; straf zyn trouwloos eedverbreeken.
Kan noch die felle sijnad uw gramschap niet ontfteeken!
'k Heb u myn hart ontzeid; gy hebt noch hart voor my!

En is dit niet genoeg? 'k verzaak myn trouw daar by.

♫ Al te strenge deugd, die 'k moet ten offer strekken!
Moet u in deezen stryd een misdaad hulp verwekken?

CAMILLA.

Pleeg slechts geen ander kwaad, en 'k zweer u by de Goôn
Myn liefde en achting toe, in plaats van haat en hoon;
Ja, 'k zal, schoon ge ontrouw en ondankbaar zyt, u minnen,
Doch wil uw neiging tot een' broedermoord verwinnen.
Ware ik geen Romeinin, of waart gy geen Albaan,
Dan vlocht ik u een' krans van eedle lauwerblaën;
'k Zou u dan moedigen, ver van u af te leiden,
En eveneens van u als van myn' broeder scheiden.
Helaas! ik was verblind in myn begeerlykheên,
'k Heb, biddende om zyn zege, om uwen val gebeên.
Hy keert; wat ongeluk, indien Sabinaas liefde
Hem niet meer heeft gegriefd, dan u de myne griefde!

Z E S D E T O O N E E L.

SABINA, CAMILLA, HORATIUS,
CURIATIUS.

CURIATIUS.
MYn zuster volgt hem, Goôn! Is 't niet genoeg
voor my,
Dat my Camillaas klagt op 't hevigste bestry',
Daar reeds myn heldendeugd moet voor haar traanen
bukken,
Brenge gy Sabina hier, om my noch meer te drukken?

SABINA.

Neen, neen, myn broeder, 'k tree alleen u te gemoet,
Opdat ik u omhelze en voor het laatst begroet.
Van uw' doorluchten stam moet gy geen lafheid vreezen,
Noch iets dat aan uw deugd zou onbehaaglyk weezen.
Zo dees verheven ramp één uwer had geraakt,
Hy ware als broeder of als echtgenoot verzaakt.
Maar toont, op myne beê, tot ééne zaak u vaardig,

Aan

Aan zulk een' echtgenoot, aan zulk een' broeder waardig:
Ik wil dit heldenwerk ontheffen van het kwaad,
De glorie zuivren, die daarvan te wachten staat,
Haar stellen in het licht, bevryd van gruwelvlekken,
En u een vyandschap, die wettig is, verwekken.

Ik heb alleen den knoop, die u verëent, gelegd.
Als ik niet meer zal zyn, houd niets u meer gehecht.
Breekt uw verbintenis, verbryzelt deeze banden,
En daar uwe eer u vergt elkander aan te randen,
Verkrygt u 't recht daar toe, door 't storten van myn bloed.
Gehoorzaamt vry; 't is de eisch die Rome en Alba doet.
Dat een van u my doode, en dat my de ander wrecke;
Op dat in uw gevecht niets onnatuurlyks sleeke.
Ten minste tast dan de een met reden d'andren aan,
Om naar zyn gemalin of zusters wraak te staan.
Maar neen, gy zoud de glans dier heerlyke eer besmetten,
Zo eenige andre twist uw driften aan kon zetten.
De zucht voor 't land begeert dat ge op niets anders ziet,
Gy zoud niets groots bestaan, bestond ge elkander niet.
Gy moet, doch buiten haat, den Staat een' broeder slagten.
Stelt dan niet langer uit het geen gy moet betrachten.

Tegen Horatius.

Kom, stort zyn bloed; maak met zyn zuster een begin.

Tegen Curiatius.

Doorstoot Horatius, in zyne gemalin.
Begin, begin met my, om van uw beider leven
Een waardig offer aan uw vaderland te geeven.
In dit vermaard gevecht zyt gy vyanden; gy
Van Alba, gy van Rome, en die te saam van my.
Hoe! spaart ge my? wilt gy me een zegespraal vertoonen,
Waar ik, om 't edel hoofd des sterksten Helds te kroonen,
Laurieren van een' gade of van een' broeder vind,
Noch rookende van 't bloed, zo teêr van my bemind.
Kan ik ooit tusfchen u my schikken in die plaagen?
My, naar myn' pligt als gade en zuster t'saam gedraagen?
Omhelzen d'eenen en betreuren d'andren? neen;
Sabinaas levensdraad zy eerder afgesneên;

Myn dood, door wien 't ook zy, zal voor dien slag my hoeden.

Uw weigring doemt myn hand om op my-zelf te woeden.
Welaan, ontinenschten! gaat; wie wederhoud u dan?
'k Weet middelen genoeg waar door 'k u dwingen kan.
Gy zult noch naauw elkaer verwoed naar 't leven dingen,
Of ik zal, tusfchen u, my werpen in de klingen,
En fchoon 't uw hand weérftaat, zal nochtans elke slag,
Eer hy u treffen kan, my treffen moeten.

H O R A T I U S.

Ach!

Sabina!

C U R I A T I U S.

Goôn!

C A M I L L A.

Hou moed; hun harten zyn bewoogen.

S A B I N A.

Waar vreest gy voor? gy zucht! uw wezens zyn betogen!
Zyn dit die harten zo gemoedigd voor den Staat?
Die helden, daar zich Rome en Alba op verlaat?

H O R A T I U S.

Wat heb ik u misdaan, Sabine? om welke reden,
Tracht gy naar zulk een wraak in deeze omftandigheden?
Waarin misdeed myn roem? wat recht geeft u de magt
Dat gy myn heldendeugd beftryd met al uw kracht?
Zyt vergenoegd voor 't minst' dat gy die kunt beroeren,
En laat my 't oogmerk van deeze grooten dag volvoeren.
'k Voel dat myn moed, door u, zich in gevaar bevind.
Min uw' gemaal zo teêr, dat gy hem niet verwint.
Ga heen, laat my niet meer de zege in twyffel trekken.
Myn redenftryd met u kan my genoeg bevelken.
Gedoog, Sabina, dat ik fterven moog' met eer.

S A B I N A.

Men fpoed zich tot uw hulp. Vrees myn gezicht niet meer.

ZEVENDE TOONEEL.

De oude HORATIUS, HORATIUS, CURIATIUS, SABINA, CAMILLA.

De oude HORATIUS.
W At's dit, myn zoonen ! kan de liefde u noch bekooren ?
 Verspilt gy hier den tyd met vrouwenklagt te hooren ?
 Slaat ge acht op traanen, daar gy daadlyk bloed vergiet ?
 Vlucht, laat haar treuren om haar drukkend zielsverdriet.
 Haar zuchten zyn te teêr, te kunstig voor uw harten,
 Zy zouden eindlyk die doen deelen in haar finarten ;
 En door de vlucht alleen is dat gevaar te ontgaan.

SABINA.

Zy zyn uwe achting waard, geen vrees houde u belaên.
 Verwacht, verwacht van hen, ondanks ons droevig klaagen,
 Al 't geen u in een' zoon en schoonzoon kan behaagen,
 En zo hun moed door ons aan 't wanklen is gebragt,
 Wy laten u alleen ; herstel die in zyn kracht.

Myn zuster, laat ons gaan en ons geweên betoomen ;
 Het kan op zo veel deugd geen overmagt bekomen.
 De wanhoop moet alicen ons redden uit den nood.
 Gaat, wreeddaarts ! gaat ten slyd ! en wy, wy gaan ter dood !

ACHTSTE TOONEEL.

De oude HORATIUS, HORATIUS,
 CURIATIUS.

HORATIUS.
MYn vader, tracht de drift der vrouwen neêr te zetten.
 Ik bid u, wil voorâl den uitgang haar beletten.
 Haare onbezonnen min zou opentlyk den slyd
 Verhindren kunnen door haar traanen en verwyt ;
 En, om ons naauw verband, zou elk met recht besluiten
 Dat zulks onze afspraak was, om 't kampgevecht te sluiten.

De eer van die groote keur was veel te duur gekocht,
Indien op onze deugd viel eenige achterdocht.

De oude HORATIUS.

'k Zal daarvoor zorgen, ga; wyl reeds uw broeders
wachten.

Houd de eisch uws vaderlands alleen in uw gedachten.

CURIATIUS tegen den ouden HORATIUS.

Hoe neem ik hier van u myn afscheid? ach! hoe teër...!

De oude HORATIUS.

Helaas! vermurw my 't hart door uw gesprek niet meer.

't Ontbreekt me aan woorden om uw krygsdeugd aan
te spooren;

Myn ziel kan in deez' staat niet denken naar behooren;

Dit afscheid brengt my zelfs de traanen in het oog.

Betracht uw pligt, en wacht uw lot af van omhoog.

Einde des Tweeden Bedryfs.

DERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

SABINA, *alleen.*

DOe eens een keur, myn ziel, in dit geduurig vreezen,
En laat ons een van beide, of gade of zuster weezen.
Geen nuttelooze zorg kan onzen ramp verhoën.
Laat ons wat meerder hoop, wat minder siddring voën.
Maar, Hemel! welk een keur kan ik my thans vermeeten?
Moet ik myn' broeder of myn' ega vyand heetten?
Natuur en Liefde spreekt voor elk van hen my aan,
Terwyl myn pligt my dwingt om beiden voor te staan.
Neen, schikken we ons naar hen, zo hoog in deugd ge-
reezen,

En laat ons echtgenooten en zuster tevens weezen.
Befchouwen wy hunne eer als 't allerhoogste goed,
Verbannen we alle vreeze en volgen wy hunn' moed.
De dood, die hen bedreigt, is zo doorluchtig te achten,
Dat elk daar, zonder schrik, de tyding van moet wachten.
Beklaagen wy ons dan van 's noodlots wreedheid niet.
Befchouwen wy waaröm, en niet door wien 't geschied.
Gedenken we, op 't gezicht van hen die zegepraalen,
Alleen aan de eer die zy voor 't gantsch geslacht behaalen;
Ja, zonder aan te zien door welker ondergang
Hun dapperheid hen stelde in dien verheven rang,
Veréenen we ons belang en 't hunne met elkander.
'k Ben gade in d'eenen stam, en zuster in den ander,
En wederzyds veréend door zulk een' naauwen band,
Dat niemand overwint dan door der mynen hand.
Fortuin, wat onheil me ook uw strengheid kon verwekken,
Ik vond de middelen uit om vreugd daar uit te trekken:
En zie den stryd vol moeds, in 't hachlykste oogenblik;
De dooden zonder rouw, de winnaars zonder schrik.

Zielftrekend zelfbedrog! ô grof, maar lieflyk dwaalen!
Vergeeffche pogingen myns harte! flauwe stralen,
Wier valsche flikkering myn' zwakken geest verblind!

Hoe

Hoe ras verlaat ge my! hoe kort is uw bewind!
 Als blikzemschichten, die, in 't donkerst uitgeschooten,
 De duisternis des nachts door vliedend licht vergrooten,
 Zo hebt ge één oogenblik myne oogen valsch verleid,
 Alleen om die te slaan met dikker duisterheid.
 Gy troostte my te veel, en 't Godendom, verbolgen,
 Doet op die korte rust wel haast meer onrust volgen.
 Ik voel myn treurend hart doorbooren van het staal
 Dat me in dit uur berooft van broeder, of gemaal.
 Wat ik me ook voorstel, 'k zie, gedenkende aan hun sterven,
 Door wien, en niet waarom zy zulkeen lot verwerven.
 'k Zie de overwinnaars niet in hunn' verheven rang,
 Ten zy ik tevens zie door welker ondergang.
 Voor der verwonnen stam heb ik alleen te vreezen,
 'k Moet zuster in den een', of gade in d'andren weezen,
 En myn verbintenis aan beiden is zo groot,
 Dat niemant overwint dan door der mynen dood.
 Dit is die vrede dan, die ik zo lang verwachtte!
 O Al te goede Goôn! gy hoorde naar myn klagte!
 Hoe blikzemt gy in 't woën van uw verbolgendheid,
 Daar ge uwe gunsten zelf zo wreed hebt toebereid.
 Waar mede straft gy hen, die u vermetel hoonen,
 Zo gy de onschuldigen wilt zo veel strengheid toonen?

T W E E D E T O O N E E L.

SABINA, JULIA.

SABINA.

W At tyding, Julia? is reeds de stryd volënd?
 Maakt gy me een' egaas, of een' broeders dood bekend?
 Of deed hun heilloos staal, door wreedheid aangedreeven,
 De helden al te saam, als zo veele offers, sneeven?
 Benyd men my den schrik voor 's overwinnaars moed?
 En eischten ze elk van my een' zilten traanenvloed?

JULIA.

Is 't mooglyk! zyt gy noch onkundig van 't gebeurde?

SA-

SABINA.

Kunt ge u verwondren dat ik niets daarvan bespeurde,
 En is 't u onbekend, dat aan Camille en my
 Tot een gevangenis dit huis gegeven zy?
 Men sluit ons op, vriendin! men vreest voor schreijende
 oogen;

Wy waren anders reeds hen in den arm gevloogen;
 En hadden, daar de min door wanhoop wondren deed,
 Hun beider legermagt doen deelen in ons leed.

JULIA.

't Waar noodloos dus 's volks drift door teêrheid aan te
 zetten,

Het zien der helden kon hunn' slyd genoeg beletten.

Zo dra ze in 't open veld verscheenen, gantsch bereid,
 Is onder yders heir een groot gemor verspreid.

Op 't zien van vrienden, die, zo na aanéén verbonden,
 Hun vaderland ten dienste, elkaër naar 't leven stonden,
 Word de een tot rouw vervoerd, daar 't d'ander beven doet:
 Een ander looft de drift van zulk een' heldenmoed:

Dien hoort men hunne deugd tot aan den hemel roemen,
 En deeze durft die woest en heiligschendend noemen.

Al dit verschil nochtans word tot één stem gebragt,
 Daar elk de Hoofden laakt en hunne keur veracht.

Men kan dat wreed gevecht noch aanzien, noch verbeiden,
 Men schreeuwt, schiet op hen toe, en doet hen eindlyk
 scheiden.

SABINA.

O Goôn, die my verhoort! wat ben ik u verplicht!

JULIA.

Denk niet dat alles noch is naar uw wensch verricht.

Gy hebt nu grond tot hoop en minder ramps te vreezen,
 Maar houd noch stofs genoeg om ongerust te weezen.

Men wil hen vruchtloos van dit heilloos lot ontslaan;
 Hunne edelmoedigheid kan daar toe niet verstaan.

De glorie van die keur komt hen zo schoon te voeren,
 En kan 't eerzuchtig hart dier wreeden zo bekooren,

Dat elk, hoe hoog beklaagd, zich-zelv' gelukkig acht,
 En

En waant gehoont te zyn door zulk een teedre klacht.
 Der Volken onrust schynt hun heldenroem te oonteeren;
 Zy zullen zich vol moeds eer tegen 't heir verweeren,
 En sterven door de hand die hen den stryd verbied,
 Dan af te staan van de eer, hen door die keur geschied.

SABINA.

Hoe, kon dan niets het woën dier staalen harten sluiten?

JULIA.

Neen: maar aan d'andren kant floeg yders heir aan't muiten,
 En 't wederzyds geschreeuw, gehoord op éénen tyd,
 Eischt andre helden, of een' algemeenen stryd.
 Men ziet in yder heir de hoofden naauwlyks eeren.
 't Ontzach verflaauwt; men slaat geen acht op hun begeeren;
 De Koning, zelf verbaasd, uit zich in deeze reën:
 „'t Voegt ons, wyl elk door drift word in deez' stryd
 beftreën,

„Het heilige gezach der Goden raad te pleegen,
 „Te hooren of men hen tot andren kan beweegen.
 „Wie is 'er zo ontaard, die hen durft tegengaan,
 „Wanneer zy ons hun wil in 't offer doen verstaan?
 Hier zwygt hy, en die taal schynt lieffelyk aan allen;
 Zy doet de helden zelfs het staal hun hand ontvallen;
 De wreede gloriezucht, die steeds hen de oogen sluit,
 Word noch, hoe blind ook, door 't ontzach der Goën
 gestuit.

Door Tullus voorflag schynt elks drift bedaad te weezen,
 En, 't zy uit wys ontzach, of door een schielyk vreezen,
 Men maakt dien tot een wet in beider legerinagt,
 Als of hem beider volk reeds als hunn' Koning acht.
 Het verdre zal de dood van 't offer ons ontdekken.

SABINA.

De Goden laaten nooit dat wreed gevecht voltrekken.
 Ik Durf alles hoopen, nu men 't eens heeft afgeweerd,
 En ik begin te zien het geen ik heb begeerd.

DERDE TOONEEL.

SABINA, CAMILLA, JULIA.

MYN zuster, hoor een maar', die allen kan behaagen.
SABINA.

CAMILLA.

'k Geloof dat ik ze weet, zo zy dien naam mag draagen.
Zy wierd myn' vader, daar ik by hem was, verhaald,
Maar 'k zie 'er niets in, dat myn zielsverdriet bepaalt.
Dat uitstel onzer smart zal feller ons bestryden,
't Verlengt den tyd alleen van ons onrustig lyden;
En 't al, daar 't ons meê vleit in onzen tegenspoed,
Is dat men laater weet om wien men treuren moet.

SABINA.

De Goden hebben 't volk dus niet vergeefs ch doen spreken.

CAMILLA.

Zeg liever, 't is vergeefs ch hen noch om raad te smeeken;
Door de inspraak deezer Goôn is Tullus keur geschied.
De stem van 't wuft gemeen is steeds de hunne niet.
Hun aanzyn, ongezind by 't laage volk te wonen,
Bezielt de Koningen, die hen op aard' vertoonen,
Wier onafhanklyke en gewyde majesteit
Een kleine straal verstrekt van hunne Godlykheid.

JULIA.

Gy stelt u, zonder reên, veel zwarigheên te vooren,
Zo ge elders tracht hun stem, dan uit hunn' mond te hooren;
En 't kan niet mooglyk zyn, dat ge alles hooploos stelt,
Ten zy gy loochent wat u gisteren wierd voorispeld.

CAMILLA.

't Orakel laat ons nooit zyn' waaren zin beseffen;
Hoe meer men 't zich verbeelt, hoe min men dien kan
treffen.

Men denke, als onze vrees door zulk een taal verdwynt,
Dat alles duister is, als niets ons duister schynt.

SABINA.

Men steune op 't Godendom, nu wy 't voor ons zien
werken;

Laat een gerechte hoop ons door haar zoet versterken.

Wie niets, als 's Hemels gunst ten deele ons bystand bied,

Van haar bestier verwacht, verdient haar weldaën niet.

't Is dikwils de oorzaak dat ze ons niet geheel omringen,

En wy verwydren die door onze weigeringen.

CAMILLA.

Wy doen daar nooit iets toe: de Hemel werkt alleen,

En schikt zyn daaden niet naar onze zinlykheên.

JULIA.

Hy heeft u niet benaauwd dan om u gunst te toonen.

Vaarwel, ik ga van hier, om alles by te woonen.

Bedwing terwyl uw vrees; 'k hoop, als ik wederkom,

Alleen te spreken van uw' waarden Bruidegom,

En dat wy mogen 't eind van deezen dag doen strekken,

Om uw gewenschten echt gelukkig te voltrekken.

SABINA.

Ik hoop noch op dat heil.

CAMILLA.

Ik kan geen hoop meer voên.

JULIA.

Gy zult haast d'uitslag zien, dien wy daar van vermoên.

VIERDE TOONEEL.

SABINA, CAMILLA.

SABINA.

DUld dat ik u berisp', myn zuster, in ons treuren.
Ik kan zo veel verdriets in u niet billyk keuren.

Wat zoud gy toch bestaan, zo ge, in myn plaats gesteld,

Gevoelen moest de vrees, die my de zinnen kwelt?

Zo u te lyden stond, door hun rampzalig stryden,

Het onheil en 't verlies, dat ik daardoor zal lyden?

C A M I L L A.

Spreek met meer oordeels van uw rampen en de myn'.
 Elk acht eens anders leed veel lichter dan het zyn';
 Maar als men recht beseft wat my de Goôn doen vreezen,
 Gelykt uw ramp daar by een enkle droom te weezen.

Gy vreest voor 't sneuven van Horatius alleen;
 Want broeders hebben niets met een' gemaal gemeen.
 De echt, die een' andren Stam en ons verbind te samen,
 Ontbind ons van den stam waartuit wy oorsprong namen.
 Men merkt die banden aan in hun verscheiden kracht;
 Men volgt zyn' echtgenoot, en scheid van zyn geslacht.
 Maar als een bruidegom, ontvangen van een' vader,
 Voór 't feest, ons niet zo na als egaë is, maar nader
 Dan broeder, houd ons hart zich tuschen beiden stil:
 Men kan geen keuze doen, en weet niet wat men wil.
 Dus hebt gy iets voor 't minst', myn zuster, in uw klagten,
 't Welk uwe wenschen vleid, uwe angsten kan verzachten.
 Maar ik, zo 't Godendom volhard op ons te woën,
 Moet alles vreezen, daar my niets kan hoopen doen.

S A B I N A.

Als de een moet sterven, en hem de ander moet doorsteeken,
 Hebt gy geen' grond altoos om op die wyz' te spreken.

Schoon 't waarlyk banden zyn van zeer verscheiden
 aart,

Men scheid van zyn geslacht, maar 't blyft ons echter waard;
 Nooit wischte een echtverbond dien indruk uit de zinnen.
 Men haat geen broeders door een' echtgenoot te minnen.
 Natuur bewaart altyd haar recht op ons gemoed,
 En laat geen keuze toe, ten koste van hun bloed.
 Zo wel als een gemaal, zyn ze als ons-zelve te achten,
 En al het uiterst' leed treft met gelyke krachten.
 Maar hy, die u bemint, om wien ge in min verteert,
 Is eindlyk u noch niets dan 't geen gy zelf begeert.
 Een weinig achterdocht, een ongegrond verstooren,
 Kan menigmaal de kracht der grootste liefde smooren.
 Dat nu de rede in u het werk der drift verricht',
 En leg uw eigen bloed niet meer in evenwicht.

Men mag geen banden, ons door eigen wil gegeeven,
 Doen werken tegen die, waar door men kwam in 't leven.
 Ik dan, zo 't Godendom volhard op ons te woën,
 Moet alles vreezen, daar my niets kan hoopen doen.
 Daar u uw pligt iets geeft in 't midden uwer klagten,
 't Welk uwe wenschen vleid, uwe angsten kan verzachten.

C A M I L L A.

Myn zuster, 'k zie het wel, gy minde nimmermeer.
 Gy kent de Liefde niet, noch zyn gevreesd geweer.
 Men kan hem sluiten, als hy d'aanval heeft begonnen,
 Maar nooit verbannen, als hy 't hart reeds heeft verwonnen,
 En als eens vaders stem, die onze trouw verpand,
 Een wettig' koning maakt van deezen dwingeland.
 Hy treed met zachtheid in, maar heerscht met trots ver-
 mogen,
 En als de ziel ééns heeft zyn lokâas ingezoogen,
 Kan zy niet dulden dat ze in 't minnen wordt gesluit,
 Dewyl zy niets vermag dan 't geen zyn wil besluit;
 Zyn ketens zyn zo sterk, als wy die lieflyk achten.

V T F D E T O O N E E L.

De oude H O R A T I U S, S A B I N A, C A M I L L A.

De oude H O R A T I U S.

GY hebt een droeve maare uit mynen mond te wachten,
 Myn dochters; 't waar' vergeefs u iets te ontveinzen van
 Een zaak, die ik niet lang voor u verbergen kan.
 Uw broeders stryden, wyl 't de Goden dus beschikken.

S A B I N A.

Deeze onverwachte maar', 'k beken het, doet my schrikken,
 En ik verbeeldde my van 't hemelsche beleid,
 Min onrechtvaardigheên, meer goedertierenheid.
 vertroost ons niet; vergeefs spreekt hier het mededogen.
 De rede, in zo veel leeds, is haatlyk in onze oogen.
 Wy hebben in de hand het eind van ons verdriet:
 Die willig sterven wil zwicht voor de rampen niet.

Wy

Wy konden ligtelyk ons hart voor u verzaaken,
 Een schynstandvastigheid van onze wanhoop maaken;
 Maar als 't niet schandlyk is te weezen zonder moed,
 Is 't laf dat ons gelaat iets moedigs blyken doet:
 Het sta den mannen vry die kunst zich aan te wennen,
 Wy willen ons alleen voor 't geen wy zyn doen kennen.

Wy vordren' niet van u dat uw grootmoedig hart
 Zich ook voor 't lot verneere en deele in deeze smart.
 Zie onverschrokken u dit onheil overkomen.
 Weerhou uw traanen, als gy de onzen zult zien stroomen.
 Toon ons slechts ééne gunst in deez' rampzaligheên;
 Bewaar uw heldendeugd; maar duld ons droef geweest.

De oude HORATIUS.

Wel verr' dat ik uw' rouw zou doemenswaardig keuren,
 Bestaa ik reeds genoeg door niet met u te treuren.
 Myn ziel bezweek mischien voor zulk een' zwaaren slag,
 Indien ik, nevens u, hier één belang in zag.
 Niet dat my Albaas keur uw broeders heeft doen haaten;
 Zy mogen alle drie zich op myn gunst verlaaten;
 Maar evenwel, de kracht der vriendschap kan 't gemoed
 Zo niet beweegen, als de liefde, of als het bloed.
 Ik heb om hunnent wil de smarten niet te lyden,
 Die u, als zuster, u, als minnares, bestryden.
 Ik kan hen aanzien als vyanden van den Staat,
 En haaken zonder smart naar 't welzyn van myn zaad.
 De Hemel zy gedankt! myn zoons zyn Rome waardig;
 Zy toonden onbeschroomd zich straks ten stryde vaardig,
 En 'k heb hun gloriekroon noch schoonder zien gesierd,
 Toen 's volks meêdogenheid door hen geweigerd wierd.
 Indien flauwhartigheid hen daarom had doen vraagen,
 Of zo hun heldendeugd die niet had afgeslagen,
 Dees hand had my welhaast een strenge wraak bereid,
 En afgewischt de schand dier laste inschiklykheid.
 Maar wyl men afdren vroeg, schoon zy daar tegen
 streeden,

(*k Verberg het niet voor u,) heb ik zulks ook gebeden.
 Zo's Hemels goedheid naar myn wensch zich bad gericht,

Gewis ware Alba tot eene andre keur verplicht;
 Dan konden wy vernoegd myn zoons zien zegepraalen,
 Daar uwer broedren bloed hun winst niet zou betalen,
 En aan 't gewenscht gevolg van billyker gevecht,
 Ware op deez' dag al de eer des Roomschen naams gehegt.
 Der Goden wysheid heeft dit anders doen gebeuren;
 Myn geest stelt zich gerust, nu wy hunn' wil bespeuren,
 Hy wapent zich met moed in deeze omstandigheên,
 En stelt zyn enig heil in 't heil van 't algemeên.
 Doe mede, tot uw' troost, die pooging op uw zinnen:
 Gedraag u beiden thans als waare Romeininnen;
 Gy wierd het door uw' echt; gy zyt het noch door 't bloed.
 Die glorieryke naam is een onschatbaar goed.
 De dag genaakt dat Rome, in top van staat gereezen,
 Zich van al 't aardryk, als de donder, zal doen vreezen;
 Ja dat, terwyl zyn magt geducht blyft door 't Heelal,
 Zyn naam de Koningen tot nyd verwekken zal,
 Gelyk de Goôn dien roem Anchises zoon voorspelden.

Z E S D E T O O N E E L.

De oude HORATIUS, SABINA, CAMILLA,
 JULIA.

De oude HORATIUS.
W At tyding, Julia? komt ge ons de zege melden?
 JULIA.

ô Neen; maar 't droef gevolg des sryds voor 't Vaderland.
 Rome is in Albaas magt; uw zoons zyn overmand;
 Twee van de drie zyn dood; haar Ega is in 't leven.

De oude HORATIUS.

Rampzalige uitkomst, die myn hart van schrik doet beeven!
 Rome is in Albaas magt, en om een lot, zo wreed,
 Te keeren, heeft hy niet den laatsten zucht besteed!
 Neen, 't kan niet mooglyk zyn, gy zyt gewis bedroogen.
 Rome is niet dienstbaar, of myn' zoon is 't licht onttoogen;
 Ik ken myn bloed te wel; 't weet beter zynen pligt.

JULIA.

Wy hadden 't op den wal te klaar in ons gezicht.
Zyn moed verwonderde elk, zo lang zyn broeders stree-
den:

Maar toen hy tegen drie moest in het strydpark treden,
Heeft hy, byna omringd, zich door de vlucht gered.

De oude HORATIUS.

En ons verraadde volk heeft hem die niet belet!
't Kon dien lafhartigen noch in het leger lyden!

JULIA.

'k Heb niets meer willen zien, na dit rampzalig stryden.

CAMILLA.

Helaas, myn broeders!

De oude HORATIUS.

Zacht! ween niet om alle drie.

Twee zyn 'er in een' staat, dien ik met afgunst zie.
Dat de eêlste lauwerblaên op hunne grafzuil praalen;
De glorie van hun dood zal hun verlies betaalen.
Hun onverwonnen moed is door 't geluk erkend
Van Rome vry te zien tot aan hun levensênd.
Zy hebben Rome nooit een' andren Vorst zien eeren,
Noch in een wingewest van Albaas staat verkeeren.
Ween om den andren; ween om de onherstelbre smaad,
Daar zyn ontâarde vlucht ons voorhoofd meê belaad.
Beklaag de lastersinet die op ons huis blyft kleeven,
En de eeuwige onêer die myn' naam is aangewreeven.

JULIA.

Wat eischt gy dat zyn deugd tot Romens eer verwierf,
Terwyl hy tegen drie moest stryden?

De oude HORATIUS.

Dat hy stierf.

Had hy één oogenblik zyn' val vertraagen konnen,
Ten minste Rome ware iets laater overwonnen.
Hy had dit gryze hair met geene schand' beklad,
En daardoor loons genoeg voor zyne dood gehad.

Al 't bloed, dat in hem zweeft, is 't Vaderland verbonden,
Elke onbesteeden drup heeft de eer zyns naams geschonden,

Elk uur zyns levens, na dit schandelyk gedrag,
 Brengt zyne en myne smaad noch klaarder aan den dag.
 Maar 'k zal dien snooden loop, ik zweer het, haast ver-
 breeken,

En, op myn' lassen zoon met recht in toorne ontsteeken,
 De vaderlyke magt gebruiken tot zyn straf:
 Opdat elk de afkeer blyk', die my zyn misdaad gaf.

SABINA.

Ach! laat die eedle drift uw gramfchap min doen blaaken,
 En wil ons-allen niet geheel rampzalig maaken.

De oude HORATIUS.

Gy troost u ligtelyk Sabine in deeze finart.
 Tot hiertoe gaat ons leed u weinig aan het hart.
 Gy hebt tot noch geen deel aan onze tegenspoeden.
 De Hemel wilde uw' gade en broeders t'saam behoeden.
 Indien wy slaaven zyn, 't is van uw Vaderland;
 Uw broeders wonnen, toen 't verraad ons had vermand;
 En nu gy ziet hoe hoog hun glorie is gestegen,
 Trekt ge u zeer weinig aan wat schande wy verkreegen.
 Maar uwe min voor dien ontaarden echtgenoot
 Doe u in onzen ramp haast deelen, door zyn dood.
 Uw traanenvloed heeft my het hart geenszins bewoogen.
 Ik zweer hier by de Goën en hun geducht vermogen,
 Dat deeze hand, eer zich de dag ten einde spoed,
 De schand van 't Roomfche volk zal zuivren in zyn bloed.

SABINA.

Men volg hem straks op 't fpoor, hy is vervoerd van
 tooren.

Goën! is ons altoos dan zo groot een ramp befchooren?
 Wilt gy door wreeder flag volharden in uw woën?
 Moet onzer maagen hand ons eeuwig fiddren doen?

Einde des Derden Bedryfs.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

De oude HORATIUS, CAMILLA.

De oude HORATIUS.
Spreek voor dien snooden nooit: dat hy myn gram-
 schap duchte,

En alzowel voor my, als voor de Albaanen, vluchte!
 Hy heeft noch niets voor 't bloed, hem zo veel waard,
 bestaan,

Indien hy niet altoos myne oogen tracht te ontgaan.
 Sabina zorg' daarvoor, of 'k zweer noch, by 't vermogen
 En 't heilige gezach der Goden in den hoogen....

CAMILLA.

Myn waarde vader, ach! verban uw goedheid niet.
 Zie hoe zich Rome-zelf gedraage in dit verdriet.
 't Zal, met wat ongeluk de Hemel 'took mog' drukken,
 De deugd verschoonen die voor de overmagt moest
 bukken.

De oude HORATIUS.

Camilla, 't raakt my niet wat Rome van hem zegt;
 Ik ben zyn vader; 'k heb afzonderlyk myn recht.
 'k Weet wat de waare deugd in helden kan verrichten,
 Ze erkent geen' meester, schoon haar de overmagt doet
 zwichten,

Haar ongekreukte moed, altoos in 't zelfde spoor,
 Bezwykt voor 't woest geweld, doch wykt 'er nimmer
 voor.

Maar 'k zie Valerius; wat zal hy ons verkonden?

TWEDE TOONEEL.

*De oude HORATIUS, CAMILLA, VALERIUS.**VALERIUS.*

Tot troost eens vaders, door den Koning afgezonden
 Om

Om hem te doen verstaan

De oude HORATIUS.

Spaar u die moeite vry,
't Is een verlichting, die niet noodig is voor my;
Ik zie de zoonen, my ontruikt door 's vyands handen,
Veel liever levenloos, dan overdekt met schanden.
Zy stierven voor hun land als helden; 'k ben voldaan.

VALERIUS.

Maar welk een zeldzaam lot, wat heil trof d'ander aan?
Uw liefde voor de drie moet hy alleen verwerven.

De oude HORATIUS.

Ach! had men ook myn' naam zien met dien snooden
sterven!

VALERIUS.

Na 't geen hy heeft verricht, zyt gy alleen misnoegd.

De oude HORATIUS.

Ik ben tot zyne straf hier ook alleen bevoegd.

VALERIUS.

Hoe! kunt ge in zyn gedrag iets straffenswaardigs vinden?

De oude HORATIUS.

Kan u in zyne vlucht een straal van deugd verblinden?

VALERIUS.

De vlucht is glorieryk in die omstandigheên.

De oude HORATIUS.

Ik voel myn schaamte en spyt vermeerdren door uw reên.
't Geval is zeker vreemd en heugenswaardig te achten,
Dat iemand door de vlucht noch glorie kan verwachten.

VALERIUS.

Hoe! strekt het u tot spyt, en schaamt ge u dat uw bloed
Een' zoon verwekte, die ons allen heeft behoed?
Die Rome een ryk verwint door roemryk triomfeeren?
Wat grooter luister kan een vader ooit begeeren?

De oude HORATIUS.

Van welk een ryk, triomf en luister spreekt ge my,
Daar Rome zwichten moet voor Albaas heerschappy?

VALERIUS.

Wat hoor ik u van Albe en zyn' triomf gewaagen?

Weet

Weet gy dan noch maar half hoe 't zich heeft toegedraagen?

De oude HORATIUS.

'k Weet dat zyn vlucht verried de vryheid onzer stad.

VALERIUS.

ô Ja, indien zyn vlucht den ftryd beflooten had;
Maar 't bleek wel haast dat hy die vlucht had ondernomen,
Opdat ze ftrekken zou tot zegepraal van Rome.

De oude HORATIUS.

Hoe! Rome zegepraalt?

VALERIUS.

Hoor, hoor den heldenmoed
Eens zoons, aan wien uw toorn, hem doemende, on-
recht doet.

Zo dra hy zich alleen heeft tegen drie bevonden,
Deeze alle drie gewond, hy zelf noch zonder wonden,
Te fterk voor één, te zwak om allen te weêrftaan,
Weet zyne fchrandereheid dat groot gevaar te ontgaan.
Hy vlucht, om tot zyn heil de kans te doen verandren;
Die list misleid en fcheid drie broeders van elkandren.
Elk hunner volgt hem na, met meer of minder fpoed,
Naar hy zich vind beroofd van meer of minder bloed.
Zy yvren, om te fâam den vluchtling op te komen,
Maar elks verfehiden wond heeft hen die magt benomen.

Horatius, hen ziende in dien verdeelden ftand,
Keert fchielyk naar hen toe, en acht hen reeds vermand.
Hy wacht den voorften af, (reeds als uw fchoonzoon
te achten)

Dees, gantsch vervoerd van fpyt, dat hy hem af durft
wachten,

Valt aan, en toont vergeefsch zyn' grooten heldenmoed,
Zyn wakkerheid verftaauwt door al 't verlooren bloed.
Thans is het Albaas beurt een deerlyk lot te fchroomen.
Men roept den tweeden, om tot 's broeders hulp te komen.
Hy fpoed zich, en verfpilt dus vruchteloos zyn kracht;
Eer hy hem nadert is zyn broeder omgebragt.

CAMILLA.

Helaas!

Gantsch buiten aëm, stelt hy zich in zyn stede,
 Bestryd Horatius, doch die verwint hem mede;
 Zyn moed, van kracht beroofd, is hier van weinig klem,
 Hy tracht naar 's broeders wraak, maar sneuvelt nevens
 hem.

De lucht weërgalmt den kreet, dien onze en Albaas benden,
 Wy juichend', zy vol angst, ten hoogen Hemel zenden.

Als onze held den stryd tot dus verr' heeft volbragt,
 Is 't winnen hem gering, hy trotst noch 's vyands magt.
 „'k Heb, myner broedren schim ten zoen, de twee ver-
 slagen,

„De derde van de drie zy Romen opgedraagen,
 „Voor 't heil van zyn gebied zal hen dees arm verslaan;
 Zo spreekt hy, en terstond valt hy dien vyand aan.

De zege tusschen hen was niet lang twyffelachtig.
 De Albaan, door wond op wond getroffen, was onmachtig,
 En scheen, als 't offerdier dat voor het outer lag,
 Het hoofd zelf aan te biën tot dien gevreesden slag.
 Die trof hem ook eerlang, schier zonder tegenstreeven,
 En Rome is, door zyn' val, tot de oppermagt verheven.

De oude HORATIUS.

ô Zoon! ô Roem uwstyd! ô Voorwerp van myn vreugd!
 ô Onverwachte hulp, die 't waggelend ryk verheugt!
 ô Deugd, zo waard aan Rome, en al myn welbehaagen!
 Beschermmer van den Staat, en Glorie uwer Maagen!
 Wanneer, wanneer doove ik in uwe omhelzing uit,
 De dwaaling die my bragt tot zulk een wreed besluit?
 Wanneer zal myne liefde uw heldenhoofd besproeijen
 Met traanen, die de vreugd doet uit myne oogen vloeijen?

VALERIUS.

Gy zult hierin welhaast uw wenschen zien voldaan.
 De Koning zal terstond hem herwaarts laten gaan,
 En stelt tot morgen uit de prachtige offerhanden,
 Die hy om dien triomf wil voor de Goën doen branden.
 Elk toont op deezen dag alleen zyn dankbaarheid
 Door zegezangen en een mindre plegtigheid.

De Vorst geleid uw' zoon, als de eer van all' zyn helden,
 En zend me om u zyn vreugd en zielsverdriet te melden.
 Maar 't is hem niet genoeg dat ik u dit bericht;
 Hy-zelf wil zich deez' dag noch kwyten van dien pligt.
 Hy waant uw heldendeugd niet naar waardy te loonen,
 Zo hy u zelf niet komt zyn dankbaarheid betoonen,
 Zo hy u hier niet meld wat Rome u schuldig is.

De oude HORATIUS.

Ik word te hoog vereerd door die erkenenis,
 En acht my reeds door de uwe al loons genoeg gegeven
 Voor 't geen een zoon verrichte, en voor der andren
 sneeven.

VALERIUS.

Hy heeft nooit eer ten deele aan iemand toegebracht:
 Zyn dierbre scepterstaf, gerukt uit 's vyands magt,
 Doet hem al 't gunstbewys, waarmee hy u wil eeren,
 Beneden uw verdienste en die uws zoons waardeeren.
 Ik zal hem doen verstaan, wat hoogverheven moed
 U, door uw deugd, bezielt in alles wat gy doet.
 En welk een vlyt gy wilt in zynen dienst besteeden.

De oude HORATIUS.

Ik blyf u dier verplicht voor die gediensligheden.

D E R D E T O O N E E L.

De oude HORATIUS, CAMILLA.

De oude HORATIUS.

MYn dochter, 't is voortaan geen tyd van weenen meer.
 Uw traanen voegen niet by 't zien van zo veel eer.
 Geen huisfelyk verdriet moete onze vreugd verstooren,
 Als 't heil van 't algemeen word uit die finart gebooren.
 't Is ons genoeg dat Rome op Alba zegepraalt;
 Men trooste zich in 't leed, tot zulk een' prys betaald.
 In Curatius moet gy een' minnaar derven,
 Maar zult welhaast in Rome een' andren held verwerven.
 Ik ken nu geen' Romein, die zich niet acht vereerd

Aan

Aan 't bloed te huwen daar de Staat door triomfeert.
 Ik moet Sabina van dit voorval kennis geeven:
 Die slag zal zekerlyk haar moedig hart doen beeven,
 Haar doode broeders, door haar' echtgenoot geslacht,
 Verwyzen billyker haar ziel tot bittere klagt.
 'k Hoop echter dat ik ligt die stormen zal verdryven,
 Ja dat, als haar verstand haar groot gemoed zal styven,
 De liefde voor den held, die Alba bragt ten val,
 Op zulk een eedle ziel welhaast weêr heerschen zal.
 Gy, tracht dien lasten rouw inmiddels te overwinnen;
 Ontvang hem, als hy komt, groothartiger van zinnen;
 Toon u zyn zuster; toon, wyl ge uit het zelfde bloed
 Zyt door de Goôn geteeld, den zelfden heldenmoed.

VIERDE TOONEEL.

CAMILLA, *alleen.*

JA, 'k zal hem toonen, door onloochenbaare blyken,
 Dat voor een waare min de Schikgodinnen wyken;
 Dat zy voor geen bevel dier dwingelanden beeft,
 Waaraan een heilloos lot ons naverwandschap heeft.
 Gy sinaalt op myn verdriet; gy durft, als laf, het wraaken.
 Maar hoe 't u meer vergramt, hoe meer 't myn hart kan
 raaken.

Verharde vader! 'k wil, daar elk myn droefheid blyk',
 Dat zy de strengheid van myn noodlot zy gelyk.

Wie zag zyn rampen ooit tot zulk een toppunt stygen,
 En, in zo weinig tyds, zo veel gedaanten krygen?

Wiens lot was ooit, als 't myn', nu liefelyk, dan wreed,
 En trof zo dikwils, eer 't hem eindlyk sterven deed?

Wie zag, op éénen dag, zich ooit, in zwaarder lyden,
 Van blydschap en verdriet, van hoop en vrees bestryden?

Slaafachtig blootgesteld aan rampen zonder tal,
 En 't deerlyk speeltuig van het wisselziek geval?

't Orakel sterkt myn geest; een droom ontrust my weder:
 De vrede werpt den schrik, die my de stryd baart, neder:
 Myn echt is vastgesteld, en 't word, ter zelve tyd,

Myn

Myn' minnaars lot dat hy myn broederen bestryd'.
 Dit maakt my hoopeloos, en niemand kan 't gehengen:
 Het stryden word belet; de Goden doen 't volbrengen;
 Het scheen dat Rome zwichtte, en, in dien overmoed,
 Was noch myn minnaar vry van myner broedren bloed.
 O Goden! deed ik toen om 't ongeval van Rome,
 Om myner broedren dood, te weinig traanen stroomen?
 Vleide ik my-zelf te veel, toen ik my heb verbeeld
 Dat ik hem minnen mogt, door ydle hoop gestreeld?
 Zyn dood, waarvan ik zelf het wreed verhaal moest
 hooren,

Heeft myn ontroerd gemoed al strafs genoeg beschooren.
 Zyn medeminnaar zelf verhaald my die; en doet,
 In 't haatelyk bericht dier droeve tegenspoed,
 My op zyn bly gelaat een waar genoegen leezen,
 Veel min uit Romens heil, dan uit myn' ramp gereezen.
 Ja, bouwende in de lucht op 's andrens droevig leed,
 Verwint hy hem zo wel als hem myn broeder deed.
 Maar dit is alles niets, by 't geen my staat te wachten.
 Men wil zelfs dat ik juiche op deezen dag van klagten,
 Men eischt dat myne stem 's verwinnaars roem vergroot',
 En dat ik kus de hand, die my het hart doorstoot.
 Ja 't is, wanneer ik treure om zo veel ongenuchte,
 Een schande dat ik klaage, een misdaad dat ik zuchte:
 Hun woeste deugd begeert dat elk gelukkig schyn':
 Wie niet onmenschlyk is, kan niet grootmoedig zyn.

Welân, myn droeve ziel! verzaaken wy te gader,
 Zo groot een' broeder en zo deugdelyk een' vader.
 't Verstrekt ons tot eene eer dat ons de moed begeeft,
 Wanneer wreedâardigheid de deugd verbasterd heeft.
 Myn droefheid! barst nu uit; waartoe u intetoomen?
 Wanneer men alles derft, wat kan ons meer doen schroomen?

Tracht dien verwinnaar, zo onmenschlyk, niet te ontzien:
 Groei in zyn byzyn aan, wel verr' van hem te ontvliên:
 Vervloek zyn zege: poog zyn gramschap op te wekken,
 En laat, zo 't mooglyk zy, zyn spyt uw vreugd verstreken.

Hy

Hy nadert herwaarts aan : men toone, in 'zyn gezicht,
Wartoe eens minnaars dood zyn minnares verpligt.

V T F D E T O O N E E L.

HORATIUS, CAMILLA, PROCULUS,

*Gevolg, draagende de wapenrustingen
der verslagene Curiatiusfen.*

DIt 's de arm, myn zuster, die twee broeders heeft
gewrooken,
Wiens kracht de keten van ons onheil heeft verbrooken,
Die ons verwinnaars maakt van Alba, die alleen,
Het lot beslecht heeft van twee groote Mogendheên.
Zie dees getuigen van myn' roem, deeze eerbewyzen,
En wil naar uwen pligt myne overwinning pryzen.

CAMILLA.

Ontvang myn traanen dan; die ben ik u verpligt.

HORATIUS.

Neen, Rome duld die niet, na 't geene ik heb verricht,
En onzer broedren dood is door myn triomfeeren
Te mild met bloed betaald, om traanen te begeeren.
Men lyd geen schae meer, als de wraak die heeft geboet.

CAMILLA.

Welâan, zyn zy voldaan, door 't wreedvergooten bloed,
Dan zal ik myn verdriet om hun verlies betoomen;
Hun dood vergeten, daar gy wraak van hebt genomen.
Maar wie, wie wreekt de dood van 't voorwerp my-
ner min,

Om die op 't oogenblik te bannen uit myn zin?

HORATIUS.

Wat zegt ge, Onzalige?

CAMILLA.

Helaas! myn uitverkoren!

Ach! Curiatius!

HORATIUS.

Wat stoutheid moet ik hooren!

Een'

Een' vyand van 't gemeen, verwonnen door myn zwaard,
Durst gy noch noemen, en gy acht uw hart hem waard!
Uwe onrechtvaarde drift durst naar zyn wraak noch
trachten!

Uw mond begeert die, en uw hart blyft die verwachten!
Volg min uw neiging op: verslerk uw ziel door troost:
Beschaam myn' roem niet, door de zuchten die gy loost.
Verdoof, verdoof de kracht dier strafbre minnestraalen,
Verban ze uit uw gemoed, denk aan myn zegepraalen;
Dat onderhoud maake u voor alle driften schuw.

C A M I L L A.

Barbaar! geef my dan eerst een hart zo wreed als 't uw'.
En, zo ik eindlyk moet myn hart voor u ontsluiten,
Geef my myn' minnaar weêr, of laat myn min zich uitten.
Myn vreugd of rouw hing af van 't lot, dat hy genoot;
Ik bad hem levend aan, en ik beweene hem, dood.

Zoek, zoek uw zuster niet, daar gy haar hebt gelaaten,
Maar zie een minnares, die eeuwig u zal haaten,
Die, als een razerny, u volgende overal,
U onophoudelyk zyn dood verwyten zal.
Bloeddorstig monsterdier, dat myn geweene durst wraaken,
En vordren dat ik my zal in zyn dood vermaaken;
Ja, dat ik, hemelhoog verheffende uw bestaan,
Myn' Curiaius noch eenmaal zal verslaan!
'k Wensch, dat u zo veel ramp in 't leven moog' verzellen,
Dat ge u, uit afgunst, om myn ongeluk zult kwellen,
En haast bevelken door een schandlyke euveldaad,
Deez' roem, in welks genot uw wreedheid zich verzaad.

H O R A T I U S.

Goôn! wie zag iemand ooit in feller woede blaaken!
Geloofst gy dat geen hoon my kan gevoelig maaken?
Dat ik in myn geslacht deeze eeuwige oneer duld'?
Bemin den dooden vry die ons geluk vervult,
Maar laat eens minnaars lot by u niet zwaarder weegen,
Dan 't heil van Rome, daar gy 't leven hebt verkreegen.

C A M I L L A.

Hoe! Rome, al myn verdriet en de oorzaak van myn klagt!
Ro-

Rome, om welks heil uw arm myn' minnaar heeft geslagt!
 Rome, uw geboortestad, wier rampen gy wilt weeren!
 Rome eindlyk, dat ik haat, om dat het u wil eeren!
 Mogt al 't nabuurig volk, getreed en in verbond,
 Zyn pas geslaafd gebied verwoesten tot den grond!
 Mogt, zo me Italië in myn wensch niet kan vernoegen,
 Het volkryke Oost' en West' hun krachten samenvoegen!
 Dat hondert volken, van het uitterst' van 't heelal,
 Zich over berg en zee begeeven tot zyn' val!
 Ja, dat het, op zich-zelv', zyn' muur, met eigen handen,
 Ter neêr rukke, en verscheur' zyn eigen ingewanden!
 Dat 's Hemels grimmigheid, ontvonkt op myn gebed,
 Een' vuurvloed reegnen doe, die 't all' in vlammen zett'!
 Mogt ik die blikzems eens op Rome neêr zien daalen!
 Uw lauwerloof tot stof, zyn erf tot asch zien maalen!
 Zyn' laatste burger zien aan zynen laatste zucht!
 Ik de eenige oorzaak zyn en sterven van genucht'!

HORATIUS, *zyn zwaard trekkende, en zyne
 zuster vervolgende, die voor hem vlucht.*

Dit gaat te hoog: het bloed moet voor de reden wyken.
 Beween uws minnaars dood in de onderaardsche ryken.

CAMILLA, *gewond, van binnen.*
 Verrader! Hemel! ach!

HORATIUS, *wederkeerende op het Tooneel.*
 Dees straf valle elk te beurt,
 Die om de nederlaag van Romens vyand treurt.

Z E S D E T O O N E E L.

PROCLUS, HORATIUS.

PROCLUS.
W At durft uw arm bestaan?

HORATIUS.
 Ik heb gestraft rechtvaardig.
 Haar gruwzaame euveldaad was die vergelding waardig.

P R O C U L U S.

't Voegde u geraakt te zyn door haare tegenspoed.

H O R A T I U S.

Verwyt my niet dat ze is myn zuster en myn bloed.
 Myn vader kan haar nooit als zyne telg beklagen.
 Wie 't Vaderland vervloekt, verloochent zyne maagen.
 Die teedre liefdenaam word straks met recht verzaakt,
 Als iemand van zyn' vriend zyn' grootsten vyand maakt.
 't Bloed zelf beweegt ons om zyne euveldaad te straffen.
 De wraak is 't wettigst die men 't schielykst' kan ver-
 schaffen;

En zulk een snoode wensch, hoe weinig ook verhoord,
 Word in haar' aanvang best, als een gedrocht, versmoord.

Z E V E N D E T O O N E E L.

H O R A T I U S, S A B I N A, P R O C U L U S.

S A B I N A.

W At kan uw eedle toorn op deezeplaats verwerven?
 Kom, zie uw zuster in uws vaders armen sterven.
 Zie, tot verzaadens toe, dat lieflyk schouwspel aan.
 Of, zyt gy niet vermoeid van zulke heldendaën,
 Doe voor uw broedren dan, ten roem van 't dierbaar
 Romen,

Dit deerlyk overschot van 't bloed der mynen stroomen.
 Wanneer gy 't uwe spilt, spaar dan het hunne niet.
 Doorstoot myn hart, gelyk ge uw zusters hart doorstiet.
 Ons finet de zelfde schuld; ons slaan de zelfde plaagen;
 Ik zucht als zy; ik durf myn broeders ook beklagen;
 Ja, 'k heb uw streng bevel veel zwaarder overtreên,
 Wyl zy slechts treurde om één', en ik 'er drie beweên,
 Wyl noch, na haare straf, myn misdad u blyft tergen.

H O R A T I U S.

Droog uwe traanen af, of wil my die verbergen.
 Maak dat men u met recht myn dierbre weêrhelt noem',
 En verg myn liefde niets tot nadeel van myn' roem.

Indien een zuivre vlam wil, naar haar kuisch vermogen;
 In ons maar ééne ziel en éénen zin gedoogen,
 Dan moet zich uw gemoed verheffen tot het myn';
 Maar nooit daal 't myn' naar 't uwe, of 't zou ons schand-
 lyk zyn.

'k Bemín u teder; 'k weet de kwellíng uwer zinnen:
 Omhels myn deugd, opdat ge uw zwakheid moogt ver-
 winnen.

Neem aan myn glorie deel; bevlek haar' luister niet;
 Bekleed u-zelv' daar meê, dewyl myn echt ze u bied.
 Haat gy zo doodelyk myne eer, myn heldendaaden,
 Dat ik u meer behaag met oncere overlaaden?
 Toon u myne echtgenoot, en schikkende u naar my,
 Maak dat myn voorbeeld u een vaste wet gedy'.

S A B I N A.

Zoek grooter zielen om uw voorbeeld naar te streeven.
 Ik wyt u niet dat gy myn broeders bragt om 't leeven:
 Ik zal geduldig zyn in zo veel' tegenspoed,
 En vloek meer 't lot, dan u, die aan uw' pligt voldoet.
 Maar eindlyk, ik verzaak de heldendeugd van Romen,
 Zo 'k door onmenschykheid tot haar bezit moet komen,
 En ik beschouw in my 's verwinnaars gade niet,
 Of 'k zie de zuster ook van hen die hy doorstíet.

Laat ons in 't openbaar 's Lands zege heilryk keuren,
 En in 't geheim om 't leed van beider stamhuis treuren.
 Laat ons geen acht meer slaan op 't heil van 't algemeen,
 Wanneer wy rampen zien, die de onzen zyn alleen.
 Waarom, ô wreedaart! wilt ge ook hiertoe niet beslúiten?
 Wanneer gy binnen tredt laat uwe lauwrén búiten;
 Stort traanen nevens ons. Hoe! zulk een lasse taal
 Hitst noch uw deugd niet aan, dat zy myn leed bepaal'?
 Myn misdaad, hoe verzwáard, kan u niet toornig maaken?
 Camillaas heil is groot; zy deed uw grámschap blaaken;
 Ze ontving van uwe hand al 't geen' zy had verwacht,
 En vond dus haar verlies weêrom in 's afgronds nacht.
 Ô Dierbaare echtgenoot! Ô bron van myne plaagen!
 Verhoor 't meêdogén, zo de toorn u kan misháagen:

Stet

Stel één van beide in 't werk, na 't geen hier is geschied:
 Straf myne zwakheid, of volëindig myn verdriet.
 Ik eisch, voor gunst of straf, dat my uw hand doe sterven;
 En 't zy de liefde of 't recht my doet dien eisch verwerven,
 't Verschilt my niet; 'k zie niets dan zoetheid in de dood,
 Wanneer ik die ontvang van mynen echtgenoot.

H O R A T I U S.

Wat onrechtvaardigheid der Goden dat ze aan vrouwen
 Zo veel vermogen, zelfs op helden, toebetrouwen,
 En vrolyk aanzien dat die kunne, zonder kracht,
 Zo onbepaald regeert op 't edelste geslacht!
 Wat heeft myn heldendeugd van haar geweent te lyden!
 De vlucht kan die alleen voor ondergang bevryden.
 Vaarwel; maar volg my niet, ten zy ge uw traanen sijnoot.

S A B I N A, *alleen.*

ô Toorn! ô tederheid, die naar geen zuchten hoort!
 Gy straft myn misdaad niet! 'k vermoei u door myn
 klagten!

Ik mag noch gunst noch straf van uwe hand verwachten!
 Laat ons door myn geweent noch ééne proef bestaan;
 En, zo die vruchtloos is, doen wy ons-zelf vergaan.

Einde des Vierden Bedryfs.

H O R A T I U S, V Y F D E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

De oude HORATIUS, HORATIUS.

De oude HORATIUS.
Laat ons onze oogen van dat droevig voorwerp trekken,
 Om's Hemels oordeel met verwondring hier te ontdekken.
 Het kan, als de eigenroem ons door haar glansfen treft,
 Den trots verydlen, die ons hart te hoog verheft.
 Men ziet de droefheid vaak de grootste vreugd verzellen,
 En onze deugden zelfs tot zwakheid overhellen.
 Ja zelden duld het lot dat onze zucht tot staat
 Met all' den luister praal' van een verheven daad.
 'k Beklaag Camilla niet; zy heeft zich snood gedraagen.
 Ik moet my-zelv' en u veel meer dan haar beklagen,
 My, dat ik heb een telg, van Rome ontvaard, verwekt,
 U, dat gy door haar dood uw handen hebt bevekt.
 Ik kan die te onverdiend noch al te schielijk achten;
 Maar gy, myn zoon, had voor de schande u kunnen
 wachten.

Haar euveldaad, hoe snood, waar' beter nooit gestraft,
 Dan dat haar wierd de dood door uwen arm verschaft.

H O R A T I U S.

Doe vry dit schuldig bloed naar eisch der wetten stroomen:
 Ik meende dat ik 't haare opoffren moest aan Romen.
 Indien myn yver in uw oordeel schuldig schyn',
 Zo die in eeuwigheid my moet verweeten zyn,
 Zo hy myn hand besmette en de eer myns naams kon
 schenden,

Gy kunt myn noodlot met een enkel woord volenden.
 Herneem, herneem dit bloed, dat my tot last verstrekt,
 En door een laffe daad zo schandlyk is bevekt.

Myn hand kon in uw' stam geene euveldaad verschoonen;
 Verschoon dan ook geen vlek in een' van uwe zoonen.

Een

Een vader, u gelyk, betoone in deezen staat,
 Hoe 't schenden van zyne eer hem aan het harte gaat:
 Daar geen verschooning is, moet zyne liefde zwygen;
 Hy zelf, als hy 't ontveinst, kan deel in 't kwaad verkrygen,
 En toont dat hy te min zyn' eigen roem betracht,
 Wanneer hy strafloos laat iets dat hy strafbaar acht.

De oude HORATIUS.

't Behaagt hem niet altoos zyn strengst gezach te toonen;
 Hy zorgt vaak voor zich zelv' door 't spaaren zyner zoonen;

Zyn ouderdom verkiest hun leven tot zyn' staf,
 En straft hen niet, uit vrees dat hy zich zelven straff'.
 Het voegt my meer dan u voor uwe dood te schroomen.
 'k Weet.... Maar de Vorst verschynt; ik zie zyn lyf-
 wacht komen.

T W E E D E T O O N E E L.

TULLUS, *de oude* HORATIUS, HORATIUS,
 VALERIUS, *Lyfwacht.*

De oude HORATIUS.

ACh Vorst! ik ben verrukt door de eer die my geschied.
 Myn Koning in myn huis teanschouwen voegt my niet.
 Vergun dat ik gekniel....

TULLUS.

ô Neen; rys op, myn vader!
 Dewyl ik, als een Vorst, met dankbaarheid u nader'.
 Een dienst, zo ongemeen, en van zo groot belang
 Eischt dathy de ongemeenste en glansrykste eer ontvang':
 Gy kost u reeds door hem daarvan verzekerd achten,
 En 'k heb om zulks te doen niet langer willen wachten.
 Ik weet uit zyn bericht (en dacht het, ongevraagd,)
 Hoe ge u in 't sneuven van uw beide zoons gedraagt;
 En dat, daar reeds de kalmte is in uw ziel herreezen,
 Al myn vertroosting u zoude overtollig wezen.
 Maar my is ook verhaald wat zeldzaam ongeluk

Uw zoon begaan heeft, na zyn heerlyk heldensluk,
 En hoe zyn overmaat van trouw voor 't heil van Rome
 Zyn' vader door zyn hand een dochter heeft benomen.
 Dit is een zwaare slag, die 't moedigst' hart verstaagt,
 En 'k twyffel hoe ge u-zelv' in haare dood gedraagt.

De oude HORATIUS.

'k Verdraag die met geduld, hoewel niet zonder zuchten,
 TULLUS.

Uwe ondervinding baart die deugdelyke vruchten.
 Een lange levensloop heeft veelen wel geleerd,
 Hoe schielyk 't grootst' geluk in ongeluk verkeert;
 Maar 'k weet 'er weinigen die zich als gy gedraagen,
 En aan hun zelfbelang all' hunne deugd niet waagen.
 Indien ge iets vinden kunt in myn meedogenheid,
 't Geen u, in uw verdriet, een weinig troost bereid,
 Gedenk dat ze, als uw ramp, geen' aanwas meer kan
 wachten,

En 'k u zo zeer beklaag, als ik u hoog moet achten.

VALERIUS.

o Vorst, wyl 't Godendom, welks oog het all' beschouwt,
 Der wetten kracht en 't recht den Koningen vertrouwt;
 En wyl de Staat verwacht van wettige Opperheeren,
 Dat euveldaen geen straf, noch deugden loon ontbeeren;
 Duld dat een onderdaan u thans gedenken doe,
 Dat ge een', die straf verdient, te veel beklaagt....

De oude HORATIUS.

Wel hoe!

Wilt ge een' verwinnar, die den Staat verlost, doen straffen?

TULLUS.

Gedoog dat hy voleinde. Ik zal u recht verschaffen.
 Dit wil ik t'allen tyde aan yder doen, alom;
 Dus maakt een Vorst zich-zelv' gelyk aan 't Godendom.
 'k Beklaag u niettemin, dat, na dees dienstbetooning,
 Men, tegen hem, noch recht kan vordren van zyn' Koning.

VALERIUS.

Gedoog dan, groote Vorst, rechtvaardigst Opperheer,
 Dat elk, die deugd bemint, door my, zich tot u keer'.
 Niet

Niet dat we, uit yverzucht, ons om zyne eer verstooren;
Geniet hy die, 't is 't loon, zyn heldendaën beschooren;
Verdoof haar' luister niet, voeg liever meer daar by;
Wy allen zyn hiertoe zo wel bereid, als gy;
Maar doe hem, wyl zyn hand zo schriklyk heeft misdreeven,

Als winnaar kroonen, en als zustermoorder sneeven.
Weérhou zyn dollen woede, en red uit zyne hand
Uwe onderdaanen, zo ge uw ryk wilt zien bestand:
Gy waagtaan hem 't behoud, of d'ondergang van Rome.
De heillooze oorlog heeft zo veel bloed doch stroomen,

En de echt zo menigwerf, eer tweedracht ons bekroop,
't Nabuurig volk veréënd door zyn' gewyden knoop,
Dat weinigen van ons, in 's vyands nederlaagen,
De dood eens schoonzoons, of eens broeders niet beklagen,
En niet genoodzaakt zyn, by 't heil van 't algemeen,
Te treuren om 't verlies dat hun betreft alleen.
Misdoet zulks Rome, en kan zyn winst hem 't recht verschaffen,

Om onze traanen als eene euveldaad te straffen?
Wiens bloed zal immer door dien wreeden zyn verschoond,

Die by zyn zuster-zelv' zich onverzoenlyk toont,
En on vergeeflyk acht de doodelyke plaagen,
Die, om eens minnaars dood, een minnares moet draagen,
Als zy, daar de echttoorts reeds voor haar ontfoken word,
Moet zien dat al haar hoop met hem ten grave stort?
Dus doet zyn zegepraal den Staat in ketens beeven;
Dus heeft hy 't recht op ons van sterven en van leeven;
Ja elk, dien hy verwyst, zal zyn' gewisfen val
Niet langer myden dan 't zyn goedheid dulden zal.

Ik zou, by 't waar belang van Rome, kunnen voegen
Hoe zulk een wreede daad de menschlykheid moet wroegen;

'k Zou vordren kunnen dat men voor uwe oogen bragt
Het edel voorwerp, door 's verwinnaars arm gellagt.

Gy zoud Camillaas bloed, uit zucht tot wraak verwoeder,
 Zien spatten in 't gezicht van dien ontmenschten broeder;
 Gy zoud al de yslykheên ontdekken van haar' staat;
 Gy zoud geraakt zyn door haar jeugd en schoon gelaat;
 Maar 'k haat de middelen daar kunst in legt verborgen.

Het plechtig offer hebt gy uitgesteld tot morgen.
 Maar waant gy dat de Goôn, wier magt de onnoozlen
 wreekt,

Den wiercok achten dien eens moorders hand ontfteekt?
 Die heiligfchender zou zyn straf op u doen komen.
 Zie hem als 't voorwerp aan, dat hunnen haat moet
 fchroomen,

En denk vry dat het heil, aan Romens lot gehecht,
 Veel meerder dan zyn arm verricht heeft in 't gevecht,
 Vermits de zelfde Goôn, door wie hy zegepraalde,
 Zo haast gedoogden dat zyn roem dees schand behaalde,
 En dat zo groot een moed, na deez' doorluchten slag,
 De zegepraal en dood verdiende op éénen dag.

Dit is 't, ô Vorst! waarin uw vonnis ons moet styven.
 De Staat zag hier voor 't eerst' een' zustermoord bedryven;
 Keer 't dreigend onheil af dat dit te volgen staat:
 Verlos ons uit zyn hand, of vrees der Goden haat.

TULLUS, *tegen Horatius.*

Verdeedig u.

HORATIUS.

ô Vorst! ik spreek hem vruchtloos tegen.
 Gy weet wat ik bestond; men heeft u niets verzwegen.
 Uw oordeel zy myn wet; spreek slechts myn vonnis uit.
 Men wederstreeft vergeefsch het vorstelyk besluit;
 Ja de onschuld-zelf krygt schuld, vind nergens ooit ver-
 schooning,

Als zy strafwaardig schynt in de oogen van haar' Koning.
 Wie zich voor hem verweert, strekt hem tot ergernis.
 Ons bloed staat in zyn magt, dewyl 't zyn eigen is;
 En 't voegt ons, als hy 't stort, dat wy in ernst gelooven,
 Dat hy, om wyze reên, zich wil daarvan berooven.
 Doe dan eene uitspraak, Vorst; ik zal gehoorzaam zyn.

Elk

Elk heeft zyn leven lief, maar ik veracht het myn'.
 Ik zal Valerius niet in zyn drift weêrstreeven,
 Als hy den broeder om de zuster dingt naar 't leven:
 By 't geen zyn wensch verwacht, voeg ik ook myne stem:
 Hy eischt van u myn dood; ik eisch die nevens hem:
 Wy beiden zyn nochtans in 't oogmerk onderscheiden:
 Ik wil daardoor myne eer de onsterfelykheid bereiden,
 En als wy, elk om stryd, naar 't zelfde doelwit staan,
 Tracht hy naar myne schande, en ik tracht die te ontgaan.

Een enkel onderwerp, ô Vorst! kan zelden strekken
 Om tevens al de deugd eens groots gemoeds te ontdekken;
 Die werkt of meer, of min, naar zulks noodzaaklyk schyn',
 En schynt of zwak, of sterk, naar haar getuigen zyn.
 Het volk, dat alles ziet gelyk 't zich toont van buiten,
 Kan door 't gevolg alleen van haare kracht besluiten.

't Wil dat ze uitwendig steeds den zelfden weg betreed',
 Dat ze altyd wondren doe, om dat zy ze eenmaal deed.
 Na een volkomene en doorluchtige eerbetrachting,
 Voldoet een mindre daad geenszins aan zyn verwachting:
 't Wil dat men zich altoos gelyk zy, overal:

't Bedenkt niet of men stond in gunstiger geval,
 Noch dat, zo 't niet altyd een wonder ziet gebeuren,
 De zelfde deugd zich doet in kleiner zaak bespeuren.
 Zyne onrechtvaardigheid vernielt der helden lof,
 De eer van eene eerste daad raakt door een tweede in 't stof;
 En iemand, die zyn faam ten toppunt ziet gereezen,
 Moet niets meer onderstaan, om geen verval te vreezen.

Ik draag geen' ydlen roem op 't geen ik heden deed.
 ô Vorst! uw Majesteit zag hoe ik driemaal streed;
 't Is schier onmooglyk dat zulks meermaals kan geschieden,
 Dat immer een geval, als dit, zich aan zal bieden,
 En dat myn dapperheid, na zulke heldendaën,
 Gevolgen hebben kan die daar niet onder staan.
 Want schoon de dood alleen my kan verzeekring geeven
 Dat de eer myns naams altoos by 't nageslacht zal leven,
 Moest ik gestorven zyn, zo ras als ik verwon,
 Opdat ik dus myn' roem niet overleeven kon.

Ja iemand, my gelyk, kan al zyne eer bevlecken,
 Als hy in iets vervalt, dat hem tot schand kan strekken,
 En 'k had my zelf alreeds voor dat gevaar behoed;
 Maar zonder uw bevel vergiet ik nooit myn bloed.
 't Moet, wyl 't u toebehoort, van u verlof bekomen;
 't Word, als men 't anders plengt, u zonder recht ontnomen.
 In Rome is geen gebrek aan helden: buiten my,
 Zult ge u bevestigd zien in uwe heerschappy.
 'k Bid, dat me uw Majesteit wil van die zorg verschoonen;
 En zo ge, ô Vorst! myn' dienst in 't minst begeert te loonen,
 Vergun dan dat ik zelf dit heldenbloed vergiet,
 My offere aan myn' roem, maar aan myn zuster niet.

D E R D E T O O N E E L.

TULLUS, *de oude* HORATIUS, HORATIUS,
 SABINA, VALERIUS, JULIA, *Lyfwacht.*

V ERHOOR Sabine, ô Vorst! en zie de felle plaagen,
 Die zy, als echtgenoot en zuster, moet verdraagen,
 Daar ze uw gewyde kniën omhelzend, gantsch bedeesd,
 Om haare broeders weent, en voor haar' ega vreest.
 Niet, dat ik kunstig poog' door de angsten die my drukken,
 Een' schuldigen den arm van 't heilig recht te ontrukken:
 Verklaar hem straffenswaard', hoe groot zyn dienst ook zy,
 Maar straf dien edelen misdadiger in my.
 Laat myn rampzalig bloed hem zuivren van zyn vlekken;
 't Zal geen verandering in uwe offerhand' verwekken;
 't Zal geen meêdoogen zyn, 't welk uwen roem ontëert;
 Maar ge offert dus de helft, die hy het hoogst' waardeert.
 Onze echtknoop en zyn min, zo groot, zo hoog verheven,
 Doen hem veel meer in my, dan in zich-zelfen leeven;
 Dies weet ik, zo myn oog het heuglyk daglicht derft,
 Dat hy veel meer in my, dan in zich-zelfen sterft.
 De dood, die 'k van u eisch, en reeds heb vast beslooten,
 Maakt van myn leed een einde, en zal zyn leed vergrooten.

Befchouw myn wreed verdriet, ô Vorst! in al zyn kracht,
 En d'yfselyken staat waartoe ik ben gebracht.
 Wat schrik is 't een' gemaal te omhelzen, door wiens degen
 Myn dierbre maagen zo onmenschlyk zyn doorreegen,
 En ach! hoe snood is 't ook te haaten een' gemaal,
 Om dat hy Rome en u gered heeft door zyn staal!
 Een hand te minnen, die myn broeders heeft verflaagen!
 Een' held, den Staat zo waard', geen liefde toe te draagen!
 Ach, Vorst! verlos my door de dood van myn verdriet,
 Dewyl 't een misdaad is, 't zy ik hem minne of niet
 'k Zal roemen op uw gunst wanneer ge my doet sneeven.
 't Geen ik van u begeer, kan ik my-zelve geeven,
 Maar eindlyk zal de dood veel zoeter zyn voor my,
 Indien ik myn' gemaal van zyne schand' bevry';
 Indien ik met myn bloed der Goden toorn kan stillen,
 Die, om zyn strenge deugd, hem mooglyk straffen willen;
 Indien ik, stervend', moog' zyn zusters schim voldoen,
 En dus tot heil van Rome een' dappren held behoën.

De oude HORATIUS.

Ik moet Valerius, ô Vorst! dan antwoord geeven,
 Dewyl myn telgen my, zo wel als hy, weêrstreeven;
 Zy zoeken t'saam myn' val, en kanten, zonder reên,
 Zich tegen 't weinig bloed, dat me ovrig blyft alleen.

Tegen Sabina.

Gy, die uit rouwe, in spyt der banden die u binden,
 Een' ega derven wilt om broeders weêr te vinden,
 Ga, raadpleeg liever met hun edel overschot;
 Zy stierven, maar voor Albe, en juichen in hun lot.
 Dewyl ons 't Godendom hunn' Staat wilde overgeeven,
 (Indien ons 't minst gevoel noch ovrig blyft na 't leven,)
 Schynt hun zulks minder wreed en zo rampzalig niet,
 Vermits daardoor aan ons eene eeuwige eer geschied.
 Zy zouden 't leed, dat u tot deernis heeft bewoogen,
 De zuchten uit uw' mond, de traanen uit uwe oogen,
 Uw' afschrik voor de deugd eens echtgenoots versmaên,
 Sabina, volg uw' plicht; zy zyn u voorgegaan.

Tegen Tullus.

o Vorst! men dingt vergeefsch myn' waarden zoon naar
't leven.

Eene eerste oplopendheid heeft nimmer iets misdreeven.
't Is billyk, verr' van straf, dat elk zyn' lof verbreid,
Wanneer de deugd verwekt die eerste oplopendheid.
By Romens vyanden een' toeverlaat te zoeken;
Zyn Vaderland uit woede, om hunne dood, te vloeken;
Te wenschen dat de Staat een eeuwig onheil naak',
Dat heet men euveldaen, en daarvan nam hy wraak.
De zucht voor Rome alleen kon zyne hand beweegen.
Hy zou onschuldig zyn waar' hy het min genegen.
Wat zeg ik, Vorst? hy is 't; dees vaderlyke hand,
Had, waar' hy schuldig, 't staal hem reeds in 't hart geplant.
'k Had beter my bediend van 't recht, dat op zyn leven,
Door zyn geboorte, aan my volkomen is gegeven.
Ja Vorst, 'k min de eer te veel, 'k ben te edel van gemoed,
Dan dat ik schuld of schand' zou dulden in myn bloed.
Valerius moet zelf hiervan getuige weezen:
Hy weet wat straf myn zoon stond van myn' toorn te
vreezen,
Toen ik den stryd noch maar ten halve had verstaan,
En waande dat de Staat waar' door zyn vlucht verraen.
Wie brengt hem 't zorgen voor myn Stamhuis in gedachten?
Wie doet hem, my ten spyt, myn dochters wraak betrachten?
En waarom neemt hy deel in haar gerechte straf,
Meer dan een vader-zelf, die haar het leven gaf?
Men vreest dat hy, na haar, noch andren aan zal randen.
Neen, Vorst! wy deelen niet dan in onze eigen schanden,
En hoe onwaardig ook 't gedrag eens anders schyn',
Hy, die ons niet bestaat, doet ons niet schaamrood zyn.
Myn zoon deelt maar alleen in 't misdryf zyner maagen.
Gy-zelf, Valerius, kunt in zyn byzyn klaagen.
Die van zyn bloed niet is, kan niets verrichten, dat
De onsterflyke eerkroon schend, die zyne kruin omvat.
Gy,

Gy, wier bederf men zoekt, ô lauwers, hooggeheiligd!
 ô Takken, die zyn hoofd voor 't blikzenvuur beveiligt!
 Laat gy hem wreed ten prooije aan 't schandlyk straf-
 geweer,

Waardoor de hand eens beuls de boozen stort ter neêr?
 Romeinen! duld uwe eer dat hy de dood moet vreezen,
 Daar Rome, zonder hem, geen Rome meer zou weezen?
 Ja, duld ge in een' Romein dat hy de glorie schend'
 Eens helds, wien 't gantsch heelal dien eernaam waar-
 dig kent?

Zeg ons, Valerius, zo gy hem wilt doen sneedeven,
 Waar gy de plaats verkiest om hem zyn straf te geeven?
 Zal 't in dees muuren zyn, daar duizenden te saam'
 De lucht weêrgalmen doen van zyn' verheven naam?
 Of zal 't daar buiten zyn, in 't midden van de velden,
 Noch rookende van 't bloed van Albaas grootste helden?
 By hun drie graven, in 't doorluchtig eereperk,
 Getuige van ons heil en van zyn heldenwerk?

Gy zoud door zyne zege alom zyn straf zien stuiten.
 't Spreekt alles tot zyn' roem, van binnen en van buiten.
 Elk wraakt uw dwaaze min, die zulk een' schoonen dag,
 Door 't edelft' heldenbloed zo graag ontluijsterd zag.
 Neen, Alba zou van schrik voor 't droevig schouwspel
 beeven;

En Rome zou die daad met traanen tegenstreeven.

Uw vonnis, groote Vorst, voorkoom' die zwaarigheên,
 En toone meerder zorg voor 't heil van 't algemeen.
 Gelyk hy daarvoor streed kan hy noch verder slyden.
 Hy kan noch meermaals dus den Staat voor ramp be-
 vryden.

Myn magtlooze ouderdom vermoog' niets op uw' geest.
 Van twee paar telgen ben ik vader thans geweest:

Drie zyn 'er heden door 's Landstwistzaak omgekomen:
 My blyft 'er nu noch één; spaar, spaar dien held voor
 Romein:

Ontneem deez' muuren niet zo groot een' tegenweer,
 En sta my eindlyk toe, dat ik tot hem my keer'.

Horatius, het volk, in oordeel te onbedreeven,
 Heeft geen volstrekt gezach om waaren roem te geeven.
 't Baart dikwils groot gerucht, als 't zich in oproer uit,
 Maar ziet, op 't oogenblik, zich in zyn drift gestuit;
 En al de lof, waar meê 't ons vleijende wil eeren,
 Zal in één punt des tyds altoos in rook verkeeren.
 't Voegt Vorsten, Grooten, 't voegt verstandigen alleen,
 De deugd geheel te zien uit kleine omstandigheên.
 Zy zyn 't, waardoor we alleen een' waaren roem verwerven;

En die der helden naam verëeuwigen, na 't sterven.
 Leef, leef dan steeds gelyk 't Horatius betaamt;
 Zo blyv' by hen uw naam doorluchtig, groot, befaamd,
 Schoon iets dat ligter schynt en minder is in achting,
 't Onwetende gemeen bedriege in zyn verwachting.
 Veracht dan 't leven niet, ten minsten, leef voor my,
 En sta noch langen tyd Rome en uw Koning by.

Vorst, 'k heb te veel gezegd; maar, tot uw heil ontflooken,
 Heeft al het Roomsche volk u, door myn' mond, gesproken.

V A L E R I U S.

Vergun....

T U L L U S.

Valerius, ik heb genoeg verstaan;
 Uwe aanspraak is my niet door hunne reên ontgaan;
 'k Gevoel haar grootste kracht noch werken op myn zinnen,
 En alle uw redenen breng ik my klaar te binnen.

Dit ysfelyk bestaan, schier voor ons oog volbragt,
 Ontëert het Godendom en heeft natuur verkracht.
 Eene eerste oplopendheid, die zulk een misdaad baarde,
 Kan geen verschooning zyn, zelfs van de minste waarde:
 De zachtste wetten zyn het eens in dit geval:
 Zyn dood staat vast, zo ik die wetten volgen zal.
 Maar zo we aan d'andren kant den schuldigen beschouwen,
 Deeze euveldaad, hoe snood, hoe elk daarvoor moet grouwen,

Is met het zelfde staal, door d'eigen arm geschied,
 Die my thans meester maakt van tweederly gebied.
 Twee scepters, Alba, 't welk voor Romens juk moet
 beeven,

Begeeren opentlyk dat ik hem spaare in 't leven.

'k Zou zwygen, zonder hem, daar ik de wet geef, en
 Ik ware een onderdaan, daar 'k tweemaal Koning ben.
 Genoeg trouwhartigen, in allerly gewesten,
 Zyn vaardig door gebeên der Vorsten heil te vesten;
 Elk kan hen gunstig zyn; maar elk kan voor 't vergaan
 Hun ryken niet behoên door waare heldendaên.

't Vermogen en de kunst om kroonen te onderschraagen,
 Zyn giften, door de Goôn den minsten opgedraagen.
 Zulke onderdaanen zyn de klem van de Oppermagt;
 Zy zyn de wet te hoog, dies heeft geen wet hier kracht.
 'k Wil dat die zwylge; dat hem Rome zal vergeeven
 't Geen 't Romulus vergaf, eer 't wierd in stand verheven.

't Is billyk dat het dulde in zynen toeverlaat,
 't Geen 't eertyds billykte in den stichter van den Staat.

Leef dan, Horatius! leef, moedigste aller helden!
 Uw deugden doen uw' roem uw misdaad ruim ver-
 gelden,

Uwe eedle drift-alleen baarde u deeze ergernis.

Men doem' geen ongeluk, welks oorsprong heerlyk is.
 Leef voor den Staat; maar wees Valerius genegen:
 Laat nimmer toorne of haat uw beider ziel beweegen;
 En, 't zy hy door zyn liefde of pligt u heeft bestreên,
 Ziet zonder wrok voortaan elkandren, als voorheen.

Sabina, laat elks vreugd uw droefheid overwinnen.
 Verban die zwakke drift uit uw verheven zinnen,
 En toon dus, als ge uw' rouw geheel hebt afgeleid,
 Dat gy de zuster zyt van hen die gy beschreid.

Op morgen moeten wy den Goôn een offer slagten,
 Doch zouden vruchteloos op's Hemels zegen wachten,
 Zo door der Priestren schaare, eer 't heilig outer brand,
 Geen middel wierd bedacht tot zuivring van zyn schand'. *

* Wyzende op Horatius.

'k Wil

'k Wil dat zyn vader voor dien toefstel zorg zal draagen,
En dus Camillaas schim vertrooste in haare plaagen:
'k Beklaag haar; en in 't eind', om haar verliefd gemoed
Een gunst te toonen die haar deerlyk leed verzoet,
Wyl op een' zelven dag, en, door één drift gedreeven,
Een zelve hand haar en haar' minnaar bragt om 't leven,
Zal ook die zelve dag, die beider lot verklaart,
Hun lyken in één graf beveelen zien aan de aard'.

E I N D E.

